

TAKVİM-İ VEKAYİ'DE ERMENİLERLE İLGİLİ HABERLER*

(1908-1915)

— DİZİN —

MEHMET SEYİTDANLIOĞLU **

A – GİRİŞ

XIX. yüzyılın ikinci yarısı Osmanlı İmparatorluğu için içte ve dışta yeni sorunların doğduğu bir dönem olmuştur. Bilindiği gibi Fransız İhtilâli'nin ortaya attığı milliyetçilik akımı imparatorluğun parçalanmasında rol oynayan en önemli faktörlerden birisi olmuş, 1829'da Yunanlıların bağımsızlıklarını almalarıyla başlayan süreç diğer Hristiyan azınlıklara da yayılarak onların birer birer imparatorluktan kopmalarıyla sonuçlanmıştır. Milliyetçilik akımından etkilenen azınlıklar arasında Ermeni toplumu da bulunmaktaydı. Ermeniler ve Türkler Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde başlangıçtan beri barış ve dostluk içerisinde yaşamışlardır. Fatih Sultan Mehmet 1453'de İstanbul'u aldıktan sonra, Bursa'daki Ermeni Piskoposunu İstanbul'a getirterek ona "Patrik" ünvanını vermiş, bu tarihten sonra Ermeni toplumunun, hukuk, eğitim ve sosyal işleri patriklik tarafından görülmeye başlanmıştı. Ermeni ve Türk toplumları, diğer Hristiyan azınlıklara oranla birbirleriyle yakın ilişkiler kurarak kaynaşmışlardı. Ermeniler pek çok önemli resmi devlet görevlerinde de bulunmuşlardı¹.

Belirttiğimiz gibi, Ermeniler arasında milliyetçilik akımının etkileri XIX. yüzyıl ortalarından itibaren görülmeye başlamıştı. "Tanzimat Fermanı"nın (1839) İmparatorluğun gayrimüslim tebaasına verdiği haklar, "Islahat Fermanı" (1856) ile genişletilmiş, Ermeniler bu yeni haklardan en

* Bu dizinin gerçekleşmesi sırasındaki, destek ve yardımları için sayın Prof. Dr. Şerafettin Turan'a teşekkür ederim.

** Hacettepe Üniversitesi, Tarih Bölümü Araştırma Görevlisi.

¹ Ercüment Kuran, "Tanzimat Türkler ve Ermeniler" *Dış Politika*, 4, (Ekim, 1983) ss. 25-29. Bahaeddin Yediyıldız, "XVI—XIX. yüzyıllarda Ermenilerin Türk Toplumu İçerisindeki yeri", *Tarih Boyunca Türklerin Ermeni Toplumu ile İlişkileri Sempozyumu (3-12 Ekim 1983)*, ss. 141-147. Yusuf Oğuzoğlu, "XVII. Yüzyılda Türklerin Ermeni Toplumu ile İlişkileri hakkında Bazı Bilgiler", *aynı eser*, ss. 265-270. Yücel Özkaya, "Arşiv Belgelerine Göre XVIII ve XIX. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğunda Ermenilerin Durumu" *aynı eser*, ss. 149-158.

geniş ölçüde yararlanan toplumlardan birisi olmuştur. Bu durum bütün Tanzimat dönemi boyunca (1839-1876) böyle devam etmiştir. Bunun bir sorun haline gelişi 1870'li yılların sonlarına doğru olmuştur.

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda İmzalanan Ayastafanos Andlaşmasının (5 Mart 1878)² 16. maddesinde, Doğu Anadolu'da Ermenilerin yaşadığı bölgelerde ıslahat yapılması öngörülüyordu. Bu andlaşmayı yenileyen Berlin Andlaşması'nın (13 Temmuz 1878)³ 61. maddesinde ise bu ıslahatın Avrupa devletlerince gözetilmesi ve denetlenmesi kabul edilmişti. Bu andlaşmalardan sonra Ermeni sorunu uluslararası platformda ilgi görmüş büyük Avrupa Devletleri arasındaki rekabette birbirlerine ve Osmanlı Devleti'ne karşı kullandıkları bir koz olmuştur⁴.

Ermeniler Berlin Andlaşması'nın kendilerine sağladığı bu haklarla yetinmediler, kurdukları Hınçak, Taşnaksutyun gibi komitelerle tedhiş ve terör hareketlerine başladılar⁵. Bu komiteler teröre girişerek Müslüman halkı kıskırtacaklar, buna tahammül edemeyen Müslüman halk Ermenilere karşılık verince de Avrupa devletleri müdahale edecek ve böylece Avrupadan sağladıkları yardımla bir Ermeni devleti kuracaklardı⁶. Ermeni örgütleri bu amaçla Erzurum, İstanbul, Sasun, Zeytun, Van ve bu dizinin ana konusunu oluşturan Adana'da (Nisan 1909) ve Anadolu'nun pek çok bölgesinde isyan hareketlerine girişmişlerdir⁷.

I. Dünya Savaşı'nda ise Doğu Anadolu'nun bir çok yerinde isyanlar çıkararak Rus ordusu ile işbirliği yapan Ermeniler Osmanlı ordusuna karşı sabotaj hareketlerinde bulundular. Bu durum karşısında İttihad ve Terakki yönetimi birtakım önlemler almak zorunda kaldı. Savaşın kazanılabilmesi için Ermenilerin zararsız bir duruma getirilmesi kararlaştırıldı.

² Andlaşmanın tam metni için bkz. Nihat Erim, *Devletlerarası Hukuku ve Siyasi Tarih Metinleri*, c. I, Ankara, 1953, s. 387-401.

³ Erim, *a.g.e.*, 403-424. Andlaşmanın Ermenilerle ilgili yönü için ayrıca bkz. Esat Uras, *Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, 2. bas., İstanbul, 1987, s. 199 vd.

⁴ Uras, *a.g.e.*, Kuran, *a.g.m.* s. 27. Bayram Kodaman, "Ermeni Meselesinin Doğuşu Sebepleri", *Türk Kültürü*, sayı 219, yıl XIX (Mart-Nisan 1981) ss. 240-249.

⁵ Kâmuran Gürün, *Ermeni Dosyası*, Ankara, 1983, s. 128 vd. Uras, *a.g.e.*, 421-470. Ermenilerce kurulan gizli ve açık komitelerin sayısı daha fazladır. Biz burada en önemlilerini belirtmekle yetindik.

⁶ Gürün, *a.g.e.*, s. 134-136.

⁷ Cemal Paşa, *Hatıralar*, İstanbul, 1977, s. 426. Uras, *a.g.e.*, s. 553. Mehmed Asaf, *1909 Adana Ermeni Olayları ve Anıları*, Ankara, 1982, Salahi Sonyel, "İngiliz Belgelerine Göre Adana'da Vuku Bulan Türk-Ermeni Olayları", *Belleten*, LI/201 (Aralık, 1987) ss. 1240-1290.

İstanbul Hükümeti onların Doğu Anadolu'dan çıkarılarak Irak ve Suriye içlerine yerleştirilmelerini (*Tehcir*) bir önlem olarak almayı öngördü⁸. Ermenilerin nakli sırasında çeşitli nedenlerden ölümler ve birtakım istenmeyen olaylar meydana gelmiştir. Ancak, bunu bugün Ermenilerce ileri sürüldüğü gibi bir "soykırım" olarak kabul etmek haksız olduğu kadar birlimsel gerçeklere uymayan yanlış bir hüküm olur.

Kurtuluş Savaşında Kafkas Ermenileri ile yapılan *Gümrü Andlaşması* ve *Moskova Andlaşması* ile Türkiye'nin Kuzey-Doğu sınırlarının kesinleşmesi, Sevr'de Doğu illerine getirilmek istenen statü, Ermeni sorununun bir süre daha sürdüğünü göstermektedir. Ancak, *Lozan Konferansı* (1923) ile sorun Türkiye açısından son bulmuştur⁹.

Yapmış olduğumuz bu dizin çalışması, konu üzerinde çalışmak isteyen araştırmacılara kolaylık sağlamak amacını gitmektedir. Ancak, Takvim-i Vekayi'nin 1908-15 yılları arasındaki Ermenilerle ilgili haberlerin dizinine geçmeden önce, XIX. yüzyıl Osmanlı tarihi ile uğraşan bilim adamları için vazgeçilemez bir kaynak olan Takvim-i Vekayi Gazetesi'ni kısaca tanıtmak ve bilgi vermek, gazetenin kaynak olarak değerinin anlaşılması ve yapılan bu çalışmanın değerlendirilebilmesi bakımından yerinde olacaktır.

B – Takvim-i Vekayi Gazetesi(1831-1922)

1 Kasım 1831'de ilk sayısı çıkan Takvim-i Vekayi, ilk Türkçe gazetemiz olmasının yanı sıra Osmanlı Devletinin resmî gazetesi olarak yayınlanmıştır¹⁰. Ondand resmî devlet görüşünü ve devletin olaylara bakış açısını izlemek mümkündür. Resmî gazete olması dolayısıyla Takvim-i Vekayi'de devletin herhangi bir sorun hakkında güttüğü politika ve devlet adamlarının düşünceleri bulunabileceği gibi, yürürlüğe konan yasa ve yönetmelikler, resmî atama ve görevden almalar, hükümet kararları ve bildirileri, devlet ve yönetimi ilgilendiren çeşitli konularda önemli iç ve dış olaylar yer almaktadır¹¹. Bütün bunlar Takvim-i Vekayi'nin bir tarih belgesi olarak ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

⁸ Gürün, *a.g.e.*, s. 211 vd.

⁹ İsmet Parmaksızoğlu, *Ermeni Komitelerinin İhtilâl Hareketleri Besledikleri Emeller*, Ankara, 1981, s. 546.

¹⁰ Gazete ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi edinebilmek için şu eserlere bakılmalıdır. Orhan Koloğlu, *Takvim-i Vekayi Türk Basımında 150 Yıl, 1831-1981*, Ankara, tarihsiz, Nesimi Yazıcı, *Takvim-i Vekayi, Belgeler*, Ankara, 1983. Mehmet Seyitdanlıoğlu, *Takvim-i Vekayi 1908-1978*, Ankara, 1985, (A.Ü. DTCF, Tarih Bölümü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi).

¹¹ Seyitdanlıoğlu, *a.g.e.*, s. 7-8.

Takvim-i Vekayi Gazetesi, 1831'de yayınına başladığında haftalık olarak çıkarılmış ancak, bu muntazam bir şekilde yapılamamıştır. Gazete, 1878 yılına kadar 2119 sayı çıktıktan sonra bir dizgi hatasının neden olduğu yanlışlık sebebiyle kapatılmıştır. 12 yıl sonra yeniden yayınlanmasına karar verilmiş ve 1891'de yeniden çıkarılmaya başlanmıştır. 26 Mart 1891-3 Mayıs 1892 tarihleri arasında 283 sayı çıkarılmış ve ikinci kez yine bir dizgi hatası sonucu kapatılmıştır. Gazetenin üçüncü kere yayın hayatına başlayışı 28 Eylül 1908'de, II. Meşrutiyet'in ilânından sonra olmuştur. Gazete bu tarihten sonra günlük olarak yayınlanmaya başlanmıştır. Yayını bundan önceki dönemlerin aksine tam bir düzen içinde devam etmiş, hiç bir aksama olmamıştır. Takvim-i Vekayi, 4 Kasım 1922'de İstanbul hükümeti ortadan kalkıncaya kadar 4608 sayı yayınlanarak sona ermiştir.

Bu arada Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi 7 Ekim 1920'de *Ceride-i Resmîye* adıyla bir resmî gazete çıkarmış, bu iki resmî gazete 1922'ye kadar İstanbul ve Ankara hükümetlerinin gazeteleri olarak ayrı ayrı yayınlanmışlardır. 4 Kasım 1922'de Takvim-i Vekayi yerini tamamen *Ceride-i Resmîye*'ye bırakmıştır. Bu isim ile 763 sayı yayımlandıktan sonra 2.1.1928'de Hakkı Tarık Us'un teklifiyle *Resmî Gazete* adını alarak günümüze kadar yaşayagelmiştir¹².

Bu dizin Osmanlı Devleti'nin resmî gazetesi olan Takvim-i Vekayi'de 1908-1915 yılları arasında çıkmış olan Ermenilerle ilgili haberlerin taranmasıyla oluşmuştur. Kapsadığı yıllar itibarıyla özellikle 1909 Adana olaylarını içerisine almaktadır. Dizinde yalnızca haberin başlığı, konusu ve hangi tarihli gazetede yayınlanmış olduğu verilmekte yetinilmemiş, haberin içeriği hakkında bilgi verebilecek şekilde de kısa bir özet verilmiştir. Kimi zaman ise önemi göz göz önünde bulundurularak daha geniş bir özet yapıldığı gibi, bazen de metnin tamamı aynen alınmıştır. (Bkz. no. 98). Belirtilmesi gereken bir diğer husus ise, bu dizine sadece meydana gelen olayların değil, az sayıda da olsa Ermenilerle ilgili günlük ve sıradan haberlerin de alınmış olmasıdır. İzin, nişan ve madalya başlığı altında toplanan haberlerin kimi bu türdendir. Bunun yanı sıra, dizinde her habere bir başlık verilmiş, haberler ele aldığı konular bakımından ayrılarak iller ve konular olmak üzere (Adana Olayları, Anadolu, Amasya, atama, görevden alma ve istifa haberleri gibi) alfabetik olarak sıralanmıştır. Her il ya da konu başlığı altındaki haberler yine her habere bir başlık verilerek kronolojik olarak sıralanmıştır.

¹² Seyitdanlioğlu, a.g.e., s. 14-17.

Haberin künyesi; gazetenin kaçınçı yayın yılında olduğu, sayısı, günü, Rumî tarih, Hicrî tarih, sayfa ve haberin yer aldığı sütun olmak üzere (1. sene, aded 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, sayfa 1, sütun 1 gibi) mümkün olduğu kadar ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Bunun yanı sıra, “Dizindeki Konular” ve kısaltmalar kısmı araştırmadan yararlanmayı kolaylaştırmak üzere dizinin sonuna konulmuştur.

I. KONU DİZİNİ

ADANA OLAYLARI

1 – HAMİDİYE’DE BİR ERMENİ’NİN ÖLDÜRÜLMESİ

Adana’nın Hamidiye köyünde bir Ermeni’nin öldürülmesine dair, Adana’dan yollanarak Pozantiyon Gazete’sinde çıkan bir haber üzerine yapılan inceleme sonucu suçlunun adalete teslim edildiğini bildirir haber.

I. Se., ad. 103, Çarşamba, 14 Kanunsani 1324-4 Muharrem 1327.

2 – KARIŞIKLIK İDDİASI

Adana’da Ermeni’lerle tulumbacılar arasında çıkan çatışma ve Sis’te Ermeni’lerin üzerine silah atıldığı yolunda Pozantiyon Gazetesi’nde çıkan haber üzerine durum D.N.’nce Adana’ya sorulmuş ve gazete-ye yazı yazan kişinin, sabıkalı işsiz güçsüz biri olduğu, Sis’te ise adi nitelikli bir olay olduğu ve adliye-ye verildiği, Sis’te tartışma nedeniyle tarafların Vilâyete ve Murahhaslığa giderek önemli bir şey olmadığını söyledikleri, gazetelerde bu gibi haberlerin özel bir amaçla yazıldığını bildirir haber.

I. se., ad. 119, Perşembe, 29 Kanunsani 1324 - 19 Muharrem 1317.

3 – ERMENİLERİN ÖLDÜRÜLMESİ

Adana, Haçın Ermeni Murahhasası tarafından Pozantiyon Gazete’sine gönderilen yazı üzerine, Ermenilerin katillerinin yakalandığını bildirir haber.

I. se., ad. 180, Salı, 31 Mart 1325-22 Rebiülevvel 1327

4 – OLAYLAR

Harbiye Nezareti’nce 5 Nisan 325 tarihiyle yayınlanan ve Adana’da meydana gelen olayların önlendiğini bildiren 5. ordu ve Adana

Jandarma Kumandanlığı'ndan yollanan haber. I. se., ad. 186, Pazartesi, 6 Nisan 1325-28 Rebiülevvel 1327

5 – TÜFEKLERİN ÇALINMASI

Adana V'den D.N.e 18 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve kozan sancağında sükûnetin 24 saattir sağlandığı, olaylar sırasında Haçin Ermeni'leri tarafından Redif askerleri ve Jandarmalardan çalınan 14 tüfeğin Ermeni Murahhasası tarafından teslim edildiği, Cebel-i Bereket'e bağlı Dört Yol, Mersin ve Adana'da 24 saattir hiçbir olay olmadığını bildirir haber.

I. se., ad 199, Pazartesi, 20 Nisan 1325-13 Rebiülahır 1327, s. 2-st. I

6 – DIŞ MÜDAHALE

Adana V.'den D.N.e 18 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve Mersin'e gelen İtalyan, İngiliz, Fransız ve Alman zırhlı kumandanlarının Adana'ya giderek orada asayişin sağlandığını gördükleri ve yöneticileri kutladıktan sonra tekrar Mersin'e döndüklerini bildirir haber.

I. se., ad.199, Pazartesi, 20 Nisan 1325-13 Rebiülahır 1327, s. 2-st. I

7 – TEŞEKKÜR

Adana V.'den 19 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar sırasında Karaisalı ve çevresinden gelen 120 Ermeni'nin korundukları için, Ermeniler adına Sarkis ve arkadaşları imzasıyla yollanan ve olaylar sırasında kendilerini koruyan Karaisalı Kaymakamı İzzet Bey'e teşekkürlerini bildirir haber.

I.se., ad. 200, Salı, 21 Nisan 1325-14 Rebiülahır 1327, s. I-st. 2

8 – HAÇİN-CİZVİT OKULUNUN YAKILMASI

Haçin'e gönderilen taburun halk tarafından kasabaya sokulmadığı, merkez liva, Kars ve Haçin'de asayişin sürdüğü, Mersin, Karaisalı, Hamidiye ve Karataş nahiyelerinde de asayişin 24 saattir sürdüğü yalnızca, korunmasına rağmen Cizvitlerin okulunun gece kısmen yakıldığı suçlular hakkında araştırma yapıldığını bildirir haber.

I. se., ad. 200, salı, 21 Nisan 1325-14 Rebiülahır 1327, s. I-st.3

9 – GÜVENLİĞİN SAĞLANMASI

Adana'dan 20 Nisan 325 tarihiyle yollanan ve yörede hiçbir karışıklık olmadığını ancak Ermeni ve Müslümanlar arasındaki soğukluğu

azaltmak için tarafların eşraf ve sözü geçen büyüklerine gerekli uyarıların yapıldığı, cami ve ibadet yerlerinden öğütler verilerek huzur ve güvenliğin sürekli olmasına çalışıldığını bildiren telgraf.

I. se., ad. 201; Çarşamba, 22 Nisan 1325-15 Rebiülahir 1327, s. I-st.I

10 – YANGIN

Cebel-i Bereket Sancağı'na bağlı Dört Yol ve çevresinde 24 saatte hiçbir olay çıkmadığını, Şeyhli Manastırı'nın korunmasının bir müfreze asker ile güçlendirileceğini, bir gece önce Bâb-ı Tarsus mahallesinde Avadikyan'ın evinin yandığını, çevreye yayılmadan yangının bastırıldığını, yörede başka bir olay çıkmadığını bildiren, D.N'e Adana V.'den 20 Nisan 1325 tarihiyle gönderilen telgraf.

I. se., ad. 201, Çarşamba, 22 Nisan 1325-Rebiülahir 1327; s. I-st. 2

11 – KAYSERİ'DEN TABUR GÖNDERİLMESİ

Kayseri Mutasarrıflığı'ndan gönderilen ve her tarafa yayılmış olan karışıklıklarda alınan önlemler sayesinde hiçbir olay çıkmadığını, üstelik Adana'ya yollanmak üzere toplanmış olan taburların da gönderildiğini bildiren haber. (Bkz.no 180).

I. se., ad. 202, Perşembe, 23 Nisan 1325-16 Rebiülahir 1327, s. 2-st. I

12 – MECLİS-İ MEB'ÛSÂN

Meclis-i Meb'usân'da Adana olaylarıyla ilgili olarak yapılan görüşmeler.

I. se., ad. 202, Perşembe, 23 Nisan 1325-16 Rebiülahir 1327, s. 3-14

13 – GÜVENLİĞİN SAĞLANMASI

Adana'nın İçel kıyılarında bir köy muhtarı ve bir diğer kişi tarafından Silifke'nin Çayağzı yöresinde bir vapurun yanında iki gemi olduğu halde kıyıya Ermeni'leri çıkardığını söylemeleri üzerine, kıyı halkının heyecana kapıldığı, ancak alınan ivedi önlemlerle Müslüman ve Hıristiyan halkın can ve mal güvenliğinin sağlanmış olduğu, Hükümet Konağı önüne toplanmış olan halkın gösterisi sırasında, Silifke Cezaevi'nden kaçan tehlikeli tutukluların yakalanmasına çalışıldığı bildirilmiştir. Bu gibi söylentileri yayanlar hakkında soruşturma açıldığını, şimdilik İçel'de güvenliğin sağlandığını ve

son 24 saattir Kozan, Mersin ve Adana'da olay meydana gelmediğini bildiren ve Adana V.'den gönderilen telgraf.

I. se., ad. 203, Cuma, 24 Nisan 1325-17 Rebiülahir 1327, s. I-st. 2.

14 – GÜVENLİĞİN SAĞLANMASI

Adana V.'den D.N.'e gönderilen ve il merkezi, Mersin sancağı, Hamidiye ve Karaisalı kazalarında, Karataş ve Misis nahiyelerinde son 24 saattir olay çıkmadığını bildirir telgraf.

I. se., ad. 203, Cuma, 24 Nisan 1325-17 Rebiülahir 1327, s. I-st.3

15 – MECLİS-İ MEB'ÛSÂN

Meclis-i Meb'ûsân'da Adana olaylarıyla ilgili olarak yapılan görüşmelerin devamı.

I. se., ad. 203, Cuma, 24 Nisan 1325-17 Rebiülahir 1327, s. 3-13

16 – GÜVENLİĞİN SÛRMESİ

Adana V.'den D.N.e 23 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve Cebeli Bereket sancağında güvenliğin sağlandığı, çevredeki köylerden Dört Yol'a gelen Ermeni ailelerin, Müslümanlardan boşaltılan evlere veya köylerine gönderilerek yerleştirildiği, son 24 saattir Kozan, Mersin, Karaisalı, Karataş, Misis ve merkez de huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 206, Pazartesi, 27 Nisan 1325-20 Rebiülahir 1327, s. 2-st.

1

17 – AİLELERİN YERLEŞTİRİLMESİ

Adana V.'den D.N.'e 25 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve Sis'e yollanan Haçin'li ailelerin (1600 kişi) asker ve jandarma koruması altında memleketleri olan Haçin kazasına götürüldüklerini bildirir telgraf.

I. se., ad. 206, Pazartesi, 27 Nisan 1325-20 Rebiülahir 1327, s. 2-st.

2

18 – SİLAH TOPLANMASI

Adana V.'den D.N.'e 26 Nisan 325 tarihiyle gönderilen, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin silah toplanmasına birkaç koldan başlandığı ve bunun daha birkaç gün süreceğini bildirir telgraf.

I. se., ad. 207, Salı, 28 Nisan 1325-21 Rebiülahir 1327, s. I-st. 2.

19 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.e 26 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve 24 saattir merkez ve çevresinde güven ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 207, Salı, 28 Nisan 1325-21 Rebiülahır 1327, s. I-st.2

20 – DIŞ MÜDAHALE

Adana V.'den D.N.e 27 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve İngiltere'nin Akdeniz Filosu kumandanı ve subaylarının Adana olayı sırasında zor durumda kalanlara yardım ve yaralıların bakımı konusunda bilgi istedikleri ve kendilerine 13 gündür güvenliğin sağlandığını, yardımların sürekli yapıldığı ve yaralıların bakımlarının sağlandığının bildirilmesi üzerine, teşekkürlerini bildirerek, ertesi gün Marmaris'teki filoya katılmak üzere Mersin sularından ayrılacaklarını bildirir telgraf.

I. se., ad. 208, Çarşamba, 29 Nisan 1325-22 Rebiülahır 1327, s. I-st.1

21 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana'dan D.N'e 27 Nisan 325 tarihiyle yollanan ve Adana'da son 24 saattir güven ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 208, Çarşamba, 29 Nisan 1325-22 Rebiülahır 1327, s. I-st.2

22 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.e 29 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve son 24 saattir merkez ve çevrede güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 210, Cuma, 1 Mayıs 1325-24 Rebiülahır 1327, s. I-st. 2

23 – HAÇINLI AİLELERİNİN YERLEŞTİRİLMESİ

Adana V.'den D.N.'e 1 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Kars kazasında bulunup memleketlerine geri dönmek isteyen Haçinlilerden 700 kadarının Haçin'e gönderildiğini bildirir haber.

I. se., ad. 212, Pazar, 3 Mayıs 1325-26 Rebiülahır 1327, s. I-st.2

24 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den 1 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve yörede huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 212, Pazar, 3 Mayıs 1325-26 Rebiülahır 1327, s. I-st.2

25 – MÜSLÜMAN VE HİRİSTİYAN HALKIN BARIŞTIRILMASI

Miralay Mehmet Ali Bey tarafından Hariciye Nezâretine gönderilen ve çevre köylerden gelen halkın Haçin belediye binası önünde toplandığı, birbirleriyle öpüştürülerek barıştırıldığı ve kilise de toplanan 3000 kadar Ermeni vatandaşımıza da vatandaşların birbirleriyle barışmaları ve eski olayları unutmaları öğütlendiği, din adamlarınca konuşmalar yapıldığı ve halkın memnun dağıldığı, yörede güvenliğin sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 212, Pazar, 3 Mayıs 1325-26 Rebiülahir 1327, s. 2-st. I

26 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den Başbakanlık'a 2 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ile ona bağlı yerlerde son 24 saattir huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 213, Pazartesi, 4 Mayıs 1325-28 Rebiülahir 1327, s. I-st. I

27 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 3 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Hassa kazasındaki gayrimüslim halkın, çiftlik tarla ve yazlıklarına rahatça gidip gelebildiğini haberinin Cebel-i Bereket Mutasarrıflığı'ndan bildirildiği ve Adana ile ilçelerinde 24 saattir güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 213, Pazartesi, 4 Mayıs 1325-28 Rebiülahir 1327, s. I. st.2

28 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D. N.'e 3 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Hassa kazasında yaşamın normale döndüğü, 24 saattir merkez ve çevresinde huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 214 Salı, 5 Mayıs 1325-28 Rebiülahir 1327, s. I-st.2

29 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.e 4 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ile çevresinde huzur ve güvenliğin sürdüğünü, günlük yaşamın normale dönmeğe başladığını bildirir telgraf.

I. se., ad. 215, Çarşamba, 6 Mayıs 1325-29 Rebiülahir 1327, s. I-st. I

30 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N'e 8 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar nedeniyle yalnız Adana'da 130 müslim, 95 gayrimüslim kişinin tutuklu olduğunu bildirir haber.

I. se., ad 219, Pazar, 10 Mayıs 1325-3 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st.I

31 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 8 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ile ilçelerinde güvenliğin sürdüğü, olaylar sırasında yerlerinden ayrılmak zorunda kalan ailelerin köylerine yollandığı, giderek normal yaşama döndüğünü bildirir haber.

I.se., ad 219, Pazar, 10 Mayıs 1325-3 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st. I

32 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.e 8 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar sırasında tutuklanan 127 Müslüman ve 92 Hıristiyan hakkındaki soruşturmanın sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 220, Pazartesi, 11 Mayıs 1325-4 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st.I

33 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den gönderilen ve son 24 saattir merkez ve çevresinde güven ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 220, Pazartesi, 11 Mayıs 1325-4 Cemaziyelevvel 1327, s. ;-st. I

34 – HAÇİN'DE HİRİSTİYAN KADINLARA SALDIRI İDDİASI

Haçin'de Hıristiyan kadınlara saldırıldığı konusunda Pozantiyon Gazetesi'nde çıkan haberin gerçek dışı olduğu ve yörede güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 220, Pazartesi, 11 Mayıs 1325-4 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st.I

35 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.e 10 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve yörede güvenliğin sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 221, Salı, 12 Mayıs 1325-5 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st.I

36 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.e 10 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar nedeniyle Adana'da bugüne değin 155 müslim, 99 gayrimüslimin tutuklandığı, Haçin'de ise hırsızlık ve adam öldürme suçlarından 23 gayrimüslim, 22 müslim tutuklu bulunduğunu ve suçluların izlendiğini bildirir haber.

I.se., ad. 221, Salı, 12 Mayıs 1325-5 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st.I

37 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.e 4 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve yörede güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 222, Çarşamba, 13 Mayıs 1325-6 Cemaziyelevvel 1327-s. I-st.I

38 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.e 11 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar nedeniyle merkez ve merkeze bağlı ilçelerde 198 müslim, 133 gayrimüslim toplam 331 kişinin tutuklu bulunduğunu bildirir haber.

I. se., ad. 222, Çarşamba, 13 Mayıs 1325-6 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st. 2

39 – SİLAH TOPLANMASI

Adana V.'den D.N.e 10 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar sırasında alıkonan mal ve eşyaların sahiplerine dağıtıldığı ve silah toplama işleminin sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 224, Cuma, 15 Mayıs 1325-8 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st. 2.

40 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N'e 12 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğü, halkın gündelik yaşama başladığı, yönetim olarak olayın izlerinin silinmesi için çalışıldığını bildirir haber.

I. se., ad. 227, Pazartesi, 17 Mayıs 1325-11 Cemaziyelevvel 1327, s.I-st.3

41 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 20 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylardan dolayı merkez vilayet hapisanelerinde 204 müslim, 108 Gayrimüslim toplam 312.Kozan'da 27 Müslüman, 2 Gayrimüslim toplam 29. Haçın'de 50 gayrimüslim, Kars'da II müslim, I gayrimüslim toplam 12. Feke'de I Müslüman, Mersin'de 36 müslim, 9 gayrimüslim toplam 45. Tarsus'ta 133 Müslüman, 4 gayrimüslim toplam 137. Karaisalı'da 15 tutuklu ve Toplam tutuklu sayısı 174 gayrimüslim, 420 müslim olduğunu bildirir haber.

I. se., ad. 321, Cuma, 22 Mayıs 1325-15 Cemaziyelevvel 1327, s. 15-st. 2

42 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V'den D.N.'e 20 Mayıs 325 tarihiyle göndriilen ve yörede güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 231, Cuma, 22 Mayıs 1325-15 Cemaziyelevvel 1327

43 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 22 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

I. se., ad. 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. I-st. I

44 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 21 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylarla ilgili olarak merkez ve ilçelerde 445 müslim, 117 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir telgraf.

I.se., ad. 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. 13-st.I

45 – DÜZELTME YAZISI

Adana Valisi Mustafa Zihni tarafından D.N.'e gönderilen 7 Mayıs 325 tarihli yazıda, Adana'dan gönderilerek "Osmanisher Lloyd" gazetesinde yayınlanan bir mektupta, olaylar sırasında evleri yakılan Ermeni'lerin kadın ve kızlarının Türk haremlerinde tutsak oldukları, babasız kalan çocuklar ve kadınların yaralı olarak uzun bir yolculukla getirilerek perişan bir halde evlerine yerleştirildikleri yazıl-

mıştır. Ayrıca, olaylar sırasında canlarını kurtarmak için Adana Pamuk Fabrikasına sığınmak isteyen Ermeni Zakûr ve anasının asker tarafından oraya sokulmadığı, Adana'ya gelen iki taburun olaylar durduktan sonra yağma yaptıkları biçiminde yayınlanan yazı üzerine, sözkonusu tutum ve davranışlar incelenmiştir. Ermeni çocuk ve kadınların getirildikleri gün kendilerini almaya gelen velilerinin orada bulunduğu, kendilerine kötü davranıldığı veya namuslarına saldırılıp, saldırılmadığı sorulduğunda, "onları kendi evlerinde koruyan Müslümanların bir ana baba gibi davrandıklarını ve namuslarına bir saldırı olmadığını" söyledikleri anlaşılmıştır. Yalnız, Adana'ya bağlı bir Hristiyan köyünde bir Ermeni kızın Halil adında biri tarafından namusuna saldırıldığını söylemesi üzerine suçlu tutuklanarak Divân-ı Harb'e yollanmıştır. Askerlerin ise Ermeni'leri korumak amacıyla canlarını bile vermektен çekinmediklerini, cins ve mezhep ayrımı gözetmeksizin herkese eşit davrandıklarını, gazetenin yayını üzüntüyle gördüklerini, böyle yayınların kötü düşüncelerle yazıldığını, yayını yapanlar hakkında bütün askerler tarafından dava açılması istendiği ve gönderilen bir düzeltme yazısının yayınlanmasının istendiğini bildirir haber.(Ayr.48'e bkz.)

I. se., ad. 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. 13-st.I

46 – DÜZELTME YAZISI

10. Alay, 3. Tabur Binbaşı Ahmet Tevfik Bin Mustafa, Kolağası, Kâtip, Yüzbaşı Yusuf, Mülâzım-ı evvel Ahmet Arif vd. imzalarıyla D.N.'e Takvim-i Vekayi'de yayınlanmak üzere 4 Mayıs 325 tarihiyle gönderilmiş düzeltme yazısı.

I. se., ad. 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. 14-st.I.

47 – DÜZELTME YAZISI

Adana Vilâyeti Merkez Zabıta Memurluğu, Binbaşı Ahmet Rifat imzasıyla Tavim-i Vekayi'de yayınlanmak üzere gönderilmiş olan düzeltme yazısı.

I. se., ad. 244, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. 15-st.I.

48 – KARAKOLLAR KURULMASI

Merkez Serkomseri Şakir tarafından D.N.'e gönderilen, Ermeni Zikûr ve anasının korunmuş olduğunu, namusuna saldırıda bulunul-

muş olan ve suçlunun Divân-ı Harb'e verildiği bir Ermeni kızının davasından başka dava olmadığını, önemli noktalara karakollar kurulduğunu, bağ ve bahçeler arasında devriyeler gezdirildiğini bildirir haber.

I. se., ad. 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. 15-st. 3

49 – YARALILARIN BAKIMI

Adana'daki yaralı ve hastaların bakımı için gönderilmiş bulunan sağlık ekibinin, kendilerinin orada kalmalarını gerektirecek bir şey olmadığını bildirmeleri üzerine Meclis-i Sıhhiyye'ce dönmelerine karar verildiğini bildirir haber.

I. se., ad. 233, Pazar, 23 Mayıs 1325-17 Cemaziyelevvel 1327, s. 15-st.3.

50 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 22 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ile ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

I. se., ad. 234, Pazartesi, 25 Mayıs 1325-18 Cemaziyelevvel 1327, s. 7-st. I

51 – TEŞEKKÜR

Adana V.'den D.N.'e 23 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Ek-bez'de bulunan Karaman Taburu'nun subay ve erlerinden gördükleri iyi davranış ve güvenliğin en iyi biçimde sağlanmış olması dolayısıyla "Lazareyet Manastırı" başkanı ve "Şiminli Manastırı" başkanının imzalarıyla gönderilmiş olan teşekkür telgrafi.

I. se., ad. 235, Salı, 26 Mayıs 1325-19 Cemaziyelevvel 1327, s. 14-st. 2

52 – DIŞ MÜDAHALE

Adana V.'den D.N.'e 25 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Tanin Gazetesi'nce Manzûme-i Efkâr Gazetesi'nden çevrilerek yayınlanmış olan, Fransız zırhlısının kumandanı yanında elli kadar subay ve erle birlikte İstanbul'dan giden Divân-ı Harb'e başvurarak soruşturmalar sırasında kendisinin de bulunmak için izin istediğini bildiren yazının gerçek olmadığını bu yazının düzeltilmesi gerektiğini ve İstanbul gazetelerinin Adana Olayları konusunda Kamuoyu'nu olumsuz etkileyecek yazılar yazmamasını isteyen haber.

1. se., ad. 235, Salı, 26 Mayıs 1325-19 Cemaziyelevvel 1327, s. 14-st. 2

53 – DİVAN-I HARB'İN TEHDİT EDİLMESİ

Adana V.'den D.N.'e 25 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve "Osmanisher Lloyd Gazetesi"nin Adana Divân-ı Harbini tehdit amacıyla yazdığı yazının Tanin Gazetesi'nde yayınlandığı ve Divân-ı Harb'in tehdit edildiği haberinin gerçek dışı olduğu ve bu haberi yazan kişi hakkında dava açılmasını isteyen telgraf.

1. se., ad. 235, Salı, 26 Mayıs 1325-19 Cemaziyelevvel 1327, s. 14-St. 3

54 – ALINAN ÖNLEMLER

Adana V.'den D.N.'e 21 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve yörede huzur ve güvenliğin sürdüğü, bunun için gerekli önlemlerin alındığı, ancak bu sıralarda hasat zamanı olması nedeniyle bazı kişilerin olay çıkarabileceği düşünülerek etkili önlemler almak üzere merkez ve ilçelere bir bildiri yayınlanarak, herhangi bir saldırıya cesaret edildiği takdirde cezalandırılacağı ve şimdiden gerekli önlemlerin alındığını bildirir haber.

1. se., ad. 235, Salı, 26 Mayıs 1325-19 Cemaziyelevvel 1327, s. 14-st. 3

55 – YARDIM (Borç ertelenmesi)

Adana Olayları nedeniyle ticaretin durmuş olması ve tüccarın borçlarını ödeyemez durumda olması nedeniyle bu gibilerinin borçlarının ertelenmesi, ayrıca Halep Vilayetinin bazı yörelerinde de olaylar çıkması nedeniyle, bu önlemin burayı da kapsamaması ve bu kararın yalnızca bu iki vilayeti kapsamaması koşuluyla, Meclis-i Meb'ûsân'ca kabul edilerek, Padişah'ca da onandığını bildirir haber ve karnamenin kopyası.

1. se., ad. 238, Cuma, 29 Mayıs 1325-22 Cemaziyelevvel 1327, s. 1-st. 1

56 – SİLAHLARIN TOPLANMASI

Adana V.'den D.N.'e 27 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve "İttihad Gazetesi"nde, Pozantiyon Gazetesi'nden çevrilerek yayınlanmış olan, Adana'da Fellahların evleri aranarak silah toplandığı ve bunların görevlilere "Siz Ermeni'leri kesmek için bize Martini tüfenkleri tevzi

ettiniz. Biz bunları iade etmeyiz, çünkü size itimadımız yoktur. Şimdi de Ermeniler vasıtasıyla bizi kestirirsiniz” biçiminde konuştukları konusunda bir yazı yayınlanmıştır. Bunun bütünüyle gerçek dışı olduğu, memurlara çok iyi davranılarak böyle sözler söylenmediği, bu yazının kin ve nefret duygularıyla yazılmış olduğu ve bu nedenle yazarının mahkemeye verilmesi gerektiğini bildirir telgraf.

1. se., ad. 238, Cuma, 29 Mayıs 1325, 22 Cemaziyelevvel 1327, s. 1-st.2

57 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 30 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve yörede huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir haber. 1. se., ad. 241, Pazartesi, 1 Haziran 1325-25 Cemaziyelevvel 1325, s. 1-st.2.

58 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 30 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar nedeniyle merkez vilayet hapisanelerinde 293 müslim, 78 gayrimüslim, Kozan ve Mersin sancaklarında 119 müslim, 45 gayrimüslim, toplam 536 tutuklu bulunduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 241 Pazartesi, 1 Haziran 1325-25 Cemaziyelevvel 1327, s. 1-st.1

59 – ÇALINMIŞ HAYVANLAR

Adana V.'den D.N.'e 21 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve çalınmış olan hayvanlardan bu güne değin özel komisyona gelen 4157 hayvanın sahiplerine geri verildiğini, elde bulunan eşyaların da sahiplerine dağıtmakta olduğunu, Hamidiye'de toplanan 4475 eşyadan 2395'i, Karaisalı'da toplanan 508 eşyadan 48'i, Karataş'ta da 114 çeşit eşyanın tümünün sahiplerine geri verildiğini bildirir haber.

1. se., ad. 242, Salı, 2 Haziran 1325-26 Cemaziyelevvel 1327, s. 1-st.3.

60 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 4 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 247, Salı, 7 Haziran 1325-2 Cemaziyelahir 1327, s. 15-st.1.

61 – MÜSLÜMAN-ERMENİ ÇATIŞMASI İDDİASI

Adana'da Müslümanlar ve Ermeni'ler arasında yeniden kavgalar başladığı konusunda İzmir'deki Rumca gazetelerin yaptığı yayınların gerçek dışı olduğunu, Dörtyol'da Başçavuş Ruhi olayından başka bir olay olmadığını bildirir telgraf.

1. se., ad. 247, Pazar, 7 Haziran 1325-2 Cemaziyelahir 1327, s. 15-st.1

62 – YARGILAMALAR

Adana Olayları nedeniyle suçlu bulunanlardan, Divân-ı - Harb Mahkemesi tarafından Sürikyan, Boyacıyan, Estepan, Sarkis ve Pannos isimli kişiler 10'ar yıl, Ahmet isimli kişi 5 yıl, Ali Çavuş ve İbrahim isimli kişilerin 3'er yıl süreyle kürek cezasına, Onbaşı Adanlı Haydar isimli askerin ise askerlikten atılmasına ve 1 yıl pranga cezasına çarptırılmasına karar verildiğini bildirir haber.

1. se., ad. 248, Pazartesi, 8 Haziran 1325-3 Cemaziyelahir 1327, s. 31-st.2.

63 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 8 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve olaylardan dolayı Adana Hapishanesi'nde 265 müslim, 58 gayrimüslim Kozan, Cebel-i Bereket ve Mersin sancaklarıyla Karaisalı'da 178 müslim, 64 gayrimüslim toplam 443 müslim, 122 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 250, Çarşamba, 10 Haziran 1325-5 Cemaziyelahir 1327, s. 14 st. 2.

64 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 9 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenliğin sürdüğünü bildirir telgraf.

1. se., ad. 251, Perşembe, 11 Haziran 1325-6 Cemaziyelahir 1327, s. 31-st.1.

65 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 9 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana Hapishanesinde 259 müslim, 57 gayrimüslim, Kozan, Cebel-i Bereket, Mersin ve Karaisalı'da 169 müslim, 48 gayrimüslim toplam 428 müslim, 105 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir telgraf.

1. se., ad. 251, Perşembe, 11 Haziran 1325-6 Cemaziyelahir 1327, s. 31-st.1.

66 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den Sadâret'e 13 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

1. se., ad. 255, Pazartesi, 15 Haziran 1325-10 Cemaziyelahir 1327,
s. 1-st.2.

67 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den Sadâret'e 15 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana Hapishane'sinde 246 müslim, 42 gayrimüslim, Kozan, Mersin ve Karaisalı'da 94 müslim, 32 gayrimüslim toplam, 340 müslim, 74 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir yazı.

1. se., ad. 257, Çarşamba, 17 Haziran 1325-12 Cemaziyelahir 1327,
s. 1-st.1.

68 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 14 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve 24 saatir merkez ve ilçelerde güven ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 257, Çarşamba, 17 Haziran 1325-12 Cemaziyelahir 1327,
s. 1-st.2.

69 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den Sadâret'e gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

1. se., ad. 259, Cuma, 19 Haziran 1325-14 Cemaziyelahir 1327, s.
1-st. 3

70 – TEŞEKKÜR

Adana V.'den D.N.'e 18 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana'daki Gayrimüslim vatandaşların dinsel başkanları tarafından yollanan ve Müslüman halkla iyi geçindiklerini, dostça ilişkiler içinde olduklarını, Hükümet'in uygulamalarından da memnun olduklarını belirten haber ve gönderilen telgrafların kopyaları.

1. se., ad. 260, Cumartesi, 20 Haziran 1325-15 Cemaziyelahir 1327,
s. 1-st. 1.

71 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 20 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve yörede huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 263, Salı, 23 Haziran 1325-18 Cemaziyelahir 1327, s.
1-st. 3.

72 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 23 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 265, Perşembe, 25 Haziran 1325-20 Cemaziyelahir 1327, s. 1-st.2.

73 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den Sadâret'e 27 Haziran 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

1. se., ad. 269, Pazartesi, 29 Haziran 1325-24 Cemaziyelahir 1327, s. 2-st.1.

74 – YARALILARIN BAKIMI

Adana V.'den D.N.'e gönderilen ve olaylar sırasında yaralanarak hastahanedeki bakım altına alınanların, halen bakımda olanların ve iyileşenlerin "Vilâyet Sıhhiye Teşkilâtı" tarafından hazırlanmış listesi. (Liste için bkz. EK I)

1 se., ad. 277, Salı, 7 Temmuz 1325-3 Recep 1327, s. 13 st.3.

75 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 6 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güven ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 278, Çarşamba, 8 Temmuz 1325-4 Recep 1327, s. 1-st.1

76 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den Sadâret'e gönderilen ve Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 279, Perşembe, 9 Temmuz 1325-5 Recep 1327, s. 2-st.1.

77 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 14 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar nedeniyle merkezde 327 müslim, 28 gayrimüslim, Kozan ve Cebel-i Bereket sancaklarında 252 müslim, 48 gayrimüslim toplam 579 müslim, 76 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir telgraf.

1. se., ad. 285, Perşembe, 16 Temmuz 1325-12 Recep 1327, s. 2-st.1.

78 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 14 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen, Adana ve ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir telgraf.

1. se., ad. 285, Perşembe, 16 Temmuz 1325-12 Recep 1327, s. 2 st.1.

79 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e gönderilen ve Adana ile ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 288, Pazar, 19 Temmuz 1325-15 Recep 1327, s. 1-st.1

80 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e gönderilen ve olaylar nedeniyle merkez vilayette 328 müslim ve 26 gayrimüslim, Kozan ve Cebel-i Bereket sancaklarında 250 müslim, 51 gayrimüslim, toplam 618 müslim, 72 gayrimüslim, tutuklu bulunduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 288, Pazar, 19 Temmuz 1325-15 Recep 1327, s. 1-st.

81 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 19 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ile ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 290, Salı, 21 Temmuz 1325-17 Recep 1327, s. 30-st. 2.

82 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 19 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen ve olaylar nedeniyle merkezde 322 müslim, 25 gayrimüslim, Kozan ve Cebel-i Bereket'te 368 müslim, 38 gayrimüslim, toplam 690 müslim, 65 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir telgraf.

1. se., ad. 290, Salı, 21 Temmuz 1325-17 Recep 1327, s. 30-st.2.

83 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e gönderilen ve Adana ile ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 292, Perşembe, 23 Temmuz 1325-19 Recep 1327, s. 1-st. 1.

84 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Adana V.'den D.N.'e 25 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen ve Adana ile ilçelerinde güvenlik ve huzurun sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 295, Pazar, 26 Temmuz 1325-22 Recep 1327. s. 1-st.2.

85 – TUTUKLAMALAR

Adana V.'den D.N.'e 25 Temmuz 325 tarihiyle gönderilen ve merkezde 335 müslim, 28 gayrimüslim, Kozan ve Cebel-i Bereket'te 348 müslim, 45 Gayrimüslim, toplam 683 müslim, 73 gayrimüslim tutuklu bulunduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 295, Pazar, 26 Temmuz 1325-22 Recep 1327, s. 1-st.3.

86 – YARDIM

Adana Olayları nedeniyle zor durumda kalan tüccarlar için çıkarılacak yasa ile ilgili Meclis-i Meb'ûsân'da yapılan görüşmeleri bildirir gündem

1. se., ad. 298, Çarşamba, 29 Temmuz 1325-25 Recep 1327, s. 3-st. 1.

87 – YARDIM

Adana Olayları nedeniyle zor durumda kalan tüccarlar için çıkarılacak yasa ile ilgili Meclis-i Meb'ûsân'da yapılan görüşmeleri bildirir gündem

1. se., ad. 299, Perşembe, 30 Temmuz 1325-25 Recep 1327, s. 2-st. 3.

88 – HÜKÜMET'İN ADANA OLAYLARI İLE İLGİLİ BİLDİRİSİ:

Adana vak'ası hakkında icâp eden vilâyet ile elviye-i gayri-mülhâkaya tebliğ ve icâbına göre gazetelerde ilân edilmek üzere kaleme alınan tahrîrât-ı umûmiyyenin müsveddesidir:

Adana hâdis-e-i müessifisinin sûret-i vukûu ve zuhûru bazı mertebe-i kıl ü kâl tekevününe bâis olmakda bulunduğu mahsûs olup bu ise Anâsır-ı Osmâniyye'nin safvet ve muhâllesât dâiresinde hüsn-ü muâşerâtına sui tesirden hâli kalamayacağı melhûz ve bir vatan evlâdı olan iki unsur arasında uhuvvet-i sahîhhe-i Osmâniyye'nin te'sîsi her türlü evhâm ve zünûnun ref'ine ve bu da hakâyık-ı vekâyiin bilinmesine mütevâkkıf bulunmuş olmakla beyânât-ı âtiyye lüzûm görülmüştür. Şöyle ki:

İdâre-i sâbıkânın seyyidât-ı istibdâdı cârî olduğu zamanlarda Ermeni cemaâtine mensûb bazı fırkalar cânibinden makâsıd-ı siyâsiyyeye delâlet eder mesâil her ne şekil ve sûrette tezâhür etmiş olursa olsun bir idâre-i müstebidenin nâ-kâbil-i tahammül cevri ve

zulmünden münbâis olduğu gibi son zamanlar da milletin istihâl-i meşrûtiyyet emrindeki mesâisine müzâherât ve muavenetleri görülmekle Vatan-ı Osmânîye râbitâ-i samimiyyeleri de bilfiil sübût bulmuş ve hele İdâre-i Meşrûta'nın te'sisinden sonra saâdet ve selâmet-i kavmiyelerininin Hükümet-i Meşrûta-i Osmânîyye'ye sadâkat ve merbûtiyette bulunduğu teslim olunmak cihetiyle saâdet-i umumiyye-i müşterekenin istihâline hasr-ı emel edilmiş olduğundan cemâat-ı mezkûrenin elyevm bir fikr-i müzmer-i siyâsi-perverde tâkib etmekte olduğuna dâir hakikât-ı hâle hâbir ve âgâh olmayanlar içinde husûlü mülâhaza edilen sui-zannın bi'l-küllîye esâsdan âri olduğu şüphesizdir.

Adana vak'a-i fâciasının sûret-i zuhûruna gelince, ol bâbda hey'et-i mahsûsâ mârifetiyle icrâ ettirilen tahkikât-ı mecmûanın ne-tâyicinden ve hâdisenin cereyân-ı tâbiyyesinden istidlâl olunan ahvâle göre uhuvvet-i vataniyye hissini imhâ edilmek istenildiği devr-i sâbık-ı istibdâdin âsâr-ı bâkiyye-i meş'ûmesinden olarak hürriyet ve meşrûtiyetin Ermeni cemaâti nezdinde tevlid ettiği şetâret ve hissiyâtın bazı sadedilânca sui-tefsire uğraması ve avâm-ı ahâlinin nâm ve ünvân ve hatt-ı hareketinden haberdâr olmadığı "Taşnaksutyun" ve "Hiçakyan" gibi fırkalar efrâdının aleyhte çıkmalarından bazı esâssız tevhimler hâsıl olması beyn-el-ahâli guft-u guyu mevcûd olarak bunun aksi te'siri ise aynı sûrette Ermeni cemaâti nezdinde havf ve şüphe tevlid ederek oraca iki taraf beyninde sui-tefehüm ile yekdiğere karşı adem-i emniyet hâsıl olmasından ve bu sui-tefehümlerin derhal menâbiini keşf ve tahkik ve cemaât-i mütekâbi-leyi izâle ve Kânun-ı Esâsi'nin saâdet-i umûmiyyeye kâfil olan âhkâmına meşrûtiyet-i idârenin icâbına tevfikân hüsn-ü muâşeret-i akvâmı ve uhuvvet-i vataniyyeyi te'sis ve te'mîn eylemek hükümet-i mahalliyyenin vezâif-i esâsiyyesi icâbâtından iken, vilâyetin en büyük me'mûrlarınca bilâkis şâyân-ı esef bir acz ve za'af ile ihtiyâr olunan sûret-i idâre ve sükût ve mübhemiyet vâzife-i nâşinâsâne, bir taraftan bu sui-tefehüm ile adem-i emniyetin teşdîdine ve diğ-er taraftan halkın kudret-i hükümete karşı pervâsızca hareketlere cür'etlerinin tezâyüdüne meydan vermiş ve daha hâdisenin mebâdisinde zimmet-i hâmiyyet ve me'mûriyyete terettüb eden vazîfenin bihâkkın fedâkârâne ifâ edilememiş olmasından neş'et eyleyip yoksa cemaât-ı mezkûrenin Hükümet-i Muâzzâmâ-i Osmânîyye'ye kadimen derkâr olan sadâkatleri muhtel olmasından inbiâs etmemiş olduğu aşîkardır.

Şu hâle nazaran hâdise-i müellime-i mezkûrenin müsebbib-i hâkikileriyle ifâ-i vazifede tekâsül ve rehâvet edenlerin mücâzât-ı kanûniyeye düçâr olacakları bi-ıştibâh ise de ba'zı taraflarda husûl-ı kemâl-i teessüfle mahsûs olan zünûn-ı bâtilanın devâmı amâl ve menâfi-i müttehida yekdiğlerine tabiâten merbût ânâsır-ı muhtelif bey-ninde câgîr-i istikrâr olması lâzımeden bulunan hissiyât-ı hâlise-i uhuvvetkâriye münâfi olacağından rivâyet ve takdirât-ı gayr-i sahiheden oralarca da hâsıl olmuş olması muhtemel olan zünûn ve evhâmın izâlesine ve vatan-ı azizimizin selâmet ve saâdeti ve umûm evlâd-ı vatanın yani Osmânlı Millet-i Muazzaması'nı terkîp eden Müslim ve Gayrimüslim ahâlinin kemâl-i vifâk ve ittihâd ile hareket ve hüsn-ü muâşeret etmelerine menûl olmakla sunûf-ı tebaa bey-ninde revâbıt ve uhuvvet-i vataniyyenin te'yidine derece-i nihâyede sarf-ı mesâi olunması ve Hükümet-i Osmâniye'mizin esas metini olan usûl-ı meşrûa-ı meşrûtiyyeti ve âsâyiş-i memleketi ihlâl edecek her türlü harekât ve iğtişâşâtın mürettep ve mütecâsırları aleyhine tertîp edecek mücâzaât-ı cedîde-i kanûniyyenin bilâ ihmâl icrâsıyla ibret-i müessire ibrâzı mukarrer olduğunun dahil-i vilâyette be-tek-rar ilân edilmesi tavsiye olunur.

1. se., ad. 300, Cuma, 31 Temmuz 1325-27 Recep 1327, s. 1-2.

89 – HIRSIZLIK

Azademard Gazetesi'nde yayınlanan ve Adana Olayları sırasında çalınan bazı malların Sivas'a götürülerek satıldığı ve bunun hükümetçe önlenmediğini bildiren yazı üzerine D.N.'nin isteği ile Sivas Vilâyeti'nden yapılan açıklamada: Aziziye, Tunus, Bünyan, Hamid ve Yenihan kazalarına birtakım eşya ve hayvan getirildiği, hırsızların yakalanarak Adana'ya gönderildiği ve başkaca çalınmış mal ile karşılaşmadığını bildirir haber.

1. se., ad. 321, Cuma, 31 Temmuz 1325-27 Recep 1327, s. 3-st.3.

90 – SİS ERMENİ KATAGİKOSU

Adana V.'den D.N.'e 27 Ağustos 325 tarihiyle gönderilen ve bir süreden beri Halep'te bulunan Sis Ermeni Katagikosu'nun Adana'ya gelerek, Adana felâketzedelerini ziyaret ettiği, bunların gereksinimleri ve harap olmuş Adana'nın yeniden yapılması konusunda hükümetçe yapılan çalışmaları görerek hükümete olan güvenlerinin arttığını belirttiğini bildirir haber.

1. se., ad. 328, Pazar, 30 Ağustos 1325-27 Şaban 1327, s. 3-st.1.

91 – YARDIM

Adana Olayları sırasında malları yananlar ile, hükümetten yardım gören mal ve toprak sahiplerine iki yıl içinde parasız, toplu olarak tapu senedi (Sened-i Hakâni) verilmesi konusunda düzenlenen, özel hükümet kararıyla alınan ve padişah'ca da onaylanan geçici yasa.

1. se., ad. 329, Pazartesi, 31 Ağustos 1325-28 Şaban 1327, s. 3-st.3.

92 – YARDIM

Adana Olayları nedeniyle zor durumda kalan yoksul halka dağıtılmak üzere, Padişah buyruğu ile Hazine-i Hassa-i Şâhâne tarafından gönderilen giyim eşyasının listesi. (Liste için bkz. EK II)

1. se., ad. 329, Pazartesi, 31 Ağustos 1325-28 Şaban 1327, s. 4-st.1.

93 – YARDIM

Adana V.'den gönderilen ve Adana Olayları nedeniyle konutsuz kalanlara yardım amacıyla ayrılan 100 bin liranın şimdiki değin Bağçe, Islahiye ve Hassa kazalarının yapı işleri için 1700 ve "Eşgal ve iane Komisyonu" tarafından halka dağıtılmak üzere 4300, toplam 11 bin. Adana, Hamidiye ve Karaisalı ilçelerinin yapı işleri için 1500, Osmaniye'nin yapı işleri için 200, Misis'in yapı işleri için 450, Tarsus'un yapı işleri için 2 bin Osmanlı Lirası verildiği, bu 100 bin liranın yanısıra yapılan harcamaların 16.700 Lira olduğu, böylece her yerde inşaata başlandığı ve kısa sürede konutların hepsinin dağıtılacağını bildirir haber.

1. se., ad. 340, Pazar, 13 Eylül 1325-11 Ramazan 1327, s. 7-st.1.

94 – YARDIM

Adana V.'i için çıkarılmış olan geçici ticaret yarasının 1. maddesine ek olarak, Adliye Nezareti'nin isteği, Meclis kararı ve Padişah'ın onayı ile 23 Şevval 327 tarihiyle çıkarılan ek madde.

2. se., ad. 377, Perşembe, 29 Teşrinievvel 1325-27 Şevval 1327, s. 1-st.1.

95 – DÜZELTME YAZISI(SADRAZAM)

Yeni Gazete'nin "Ermeni Meclis-i Muhteliti" başlıklı yazısında, Sadrazam'ın "Patriğin istifasına neden olan Cebel-i Bereket Mutasarrıfı Asaf Bey hakkında yapılan incelemenin sonucunda bu kişinin mahkumiyetinin kesin olduğunu" söylediği yolunda bir yazı çıktığı, Sadrazam'ın böyle bir söz söylemediğini, Asaf Bey'in mah-

kum olup olmayacağını mahkemece belirlenebileceğini bildirir düzeltme haberi.

2. se., ad. 397, Pazar, 22 Teşrinisânî 1325-22 Zilkadde 1327, s. 15-st.2.

96 – YAYIN YASAKLAMA

Adana'da "Adalet Nasıl Mahkûm Oldu" ismiyle ve Artin Arslanyan imzasıyla yayınlanan kitapçıkta yazılanların gerçek dışı olduğu, kötü niyetli öykülerle dolu olduğu ve bu nedenle sıkıyönetim kararları uyarınca, bu kitapçığın dağıtımı ve satışının yasaklandığını bildirir haber.

2. se., ad. 400, Çarşamba, 25 Teşrinisânî 1325-25 Zilkadde 1327, s. 11-st.1.

97 – YARDIM

Meclis-i Mebûsân'da Adana Olaylarında zor durumda kalan toprak ve mal sahiplerine "Tasarruf Senedi" verilmesi hakkındaki geçici yasa maddesinin görüşüleceğini bildirir gündem.

2. se., ad. 410, Pazartesi, 7 Kanunievvel 1325-7 Zilhicce 1327, s. 1-st.1.

98 – YARDIM

Meclis-i Meb'ûsân'da Adana Olaylarında zor durumda kalan toprak ve mal sahiplerine "Tasarruf Senedi" verilmesi hakkındaki geçici yasa maddesinin görüşüleceğini bildirir gündem.

2. se., ad. 412, Çarşamba, 9 Kanunievvel 1325-9 Zilhicce 1327, s. 1-st. 1.

99 – YARDIM

Meclis-i Ayan'da Adana için çıkarılmış olan Ticaret Yasası'nın dört ay daha uzatılmasıyla ilgili görüşmeleri bildirir gündem.

2. se., ad. 422, 24 Kanunievvel 1325-24 Zilhicce 1327, s. 6-st.3.

100 – YARDIM

Meclis-i Meb'ûsân'da Adana Olayları nedeniyle zor durumda kalan toprak ve mal sahiplerine "Tasarruf Senedi" verilmesi için yapılan yasa maddesi hakkında Muvazene Encümeni tarafından verilen tutanağın görüşüleceğini bildirir gündem.

2. se., ad. 425, Pazartesi, 28 Kanunievvel 1325-28 Zilhicce 1327, s. 1-st.1

101 — YARDIM

Meclis-i Mebusân'da Adana'da "Tasarruf Senedi" verilmesiyle ilgili olarak "Muvazene Encümeni" Tarafından sunulan tutanağın görüşüleceğini bildirir gündem.

2. se., ad. 429, Cumartesi, 2 Kanunsani 1325-3 Muharrem 1328, s. 1-st.1.

102 — YARDIM

Yalnızca Adana'da uygulanmak üzere, önceden yürürlüğe konmuş olan "Ticaret İşlemlerini Düzenleme" (Tasfiye-i Muamelât-ı Ticariye) geçici yasasına ek olarak düzenlenen, Meclis-i Umûmî ve Meclis-i Âyân 'ca değiştirilmeden kabul edilen ve Padişah'ca onanarak yürürlüğe giren "Ticaret İşlemlerini Düzenleme" yasasındaki başvuru süresini 4 ay daha uzatan ek yasa maddesi ve metni.

2 se., ad. 435, Cumartesi, 9 Kanunsânî 1325-10 Muharrem 1328, s. 1-st.2.

103 — YARDIM

Meclis-i Âyân'da Adana ve Halep'te zor durumda kalanlara bedava "Sened-i Hakâni" verilmesi ile ilgili yasa üzerine "Maliye Encümeni" tarafından verilen tutanağın görüşüldüğünü bildirir gündem.

2. se., ad. 446, Perşembe, 21 Kanunsânî 1325-22 Muharrem 1328, s. 1-st.2.

104 — YARDIM

Adana Olayları sırasında malları kaybolan veya yanan toprak ve mal sahiplerine yalnızca bir kez ve iki yıl içinde başvurmak koşuluyla parasız olarak "Sened-i Hakâni" verileceğinin Meclis-i Meb'ûsan ve Meclis-i Âyân'ca kabul edilen ve Padişah'ca onanan yasa maddesi ve metni.

2. se., ad. 255, Pazartesi, 1 Şubat 1325-4 Safer 1328, s.1-st.2.

105 — YASA TASARISI

Meclis-i Meb'ûsân'da Adana Olayları sırasında ölenlerin topraklarıyla ilgili yasa tasarısı (Lâyihâ-i Kanûniye) üzerine Evkaf ve Defter-i Hakâni Encümenlerinin tutanaklarının görüşülmesi. (bkz.107)

2. se., ad. 485, Pazartesi, 8 Mart 1326-9 Rebiülevvel 1328, s. 1-st. 1

106 – YARDIM

Meclis-i Meb'ûsân'da yalnızca Adana'da uygulanmak üzere çıkarılan "Ticaret İşlemlerini Düzenleme" geçici yasının 9. maddesinin yerine geçmek üzere hazırlanan yasa maddesi ile ilgili olarak Adliye Encümeni'nin hazırladığı tutanağın görüşüleceğini bildirir gündem. (bkz.108)

2. se., ad. 499, Perşembe, 25 Mart 1326-26 Rebiülevvel 1328, s. 1-st.1.

107 – YASA

Adana Olayları sırasında ölen ya da idam edilenlerin tasarrufunda bulunan topraklar ile ilgili Meclis-i Umûmî ve Meclis-i Ayân'ca kabul edilerek Padişah onayı ile yürürlüğe giren yasa ve metni.

2.se., ad.514, Pazartesi, 12 Nisan 1326-15 Rebiülahir 1328, s. 2-st.1.

108 – YARDIM

Yalnızca Adana'da uygulanmak üzere çıkarılan "Ticaret İşlemlerini Düzenleme" geçici yasının 9. maddesinin yerine geçmek üzere hazırlanan ve Meclis-i Umûmî ve Meclis-i Ayân'ca kabul edilerek, Padişah onayıyla yürürlüğe giren borçların ertelenmesine ilişkin ek yasa maddesi.

2 se., ad. 525, Pazartesi, 26 Nisan 1326-29 Rebiülahir 1328, s. 1-st.2.

109 – NİŞAN VE MADALYA

Adana Olaylarının neden olduğu yıkımın giderilmesinde başarılı çalışmaları görülen Osmanlı Bankası müfettişi İtalyan uyruklu Mösyö Italeros ve Amerikan Börd Şirketi görevlilerinden Ayıntap Amerikan Hastanesi hekimi Fred Douglas'a beşinci rütbeden Mecidi Nişanı verildiğini bildirir haber.

2.se., ad. 534, Perşembe, 6 Mayıs 1326-10 Cemaziyelevvel 1328, s. 1-st.3

110 – NİŞAN VE MADALYA

Osmanlı Bankası Adana şubesi müdürü Fransız uyruklu Mösyö George Grabovski'ye altın liyakat madalyası verildiğini bildirir haber.

2. se., ad. 534, Perşembe, 6 Mayıs 1326-10 Cemaziyelevvel 1328, s. 1-st.3.

111 — YARDIM

Adana Olayları sırasında yanan ibadet yerleri ve konutlar ile açıkta kalanların yerleştirilmeleri için önceden verilmiş olan 30.000 liraya ek olarak, Adana'ya 100.000, Halep'e 20.000 Lira verilmesi, sanat tarım ve ticaret ile uğraşanlara işlerini sürdürebilmeleri için ayrıca 100.000 lira verilmesine karar verildiği, yasa maddesinin de buna uygun olarak değiştirildiğini bildirir haber.

3. se., nu. 671, Cumartesi, 30 Teşrinievvel 1326-10 Zilkadde 1328, s. 1-st. 2.

ANADOLU

112 — GAZETELERDE ERMENİ'LERE ZULÜM YAPILDIĞI İDDİASI

Gazetelerde, Anadolu'da Ermeni'lerin yerleştiği bölgelerde mezalim yapıldığı ve hüküm süren pahalılık ve kıtlık karşısında hükümet tarafından hiçbirşey yapılmadığını bildirir haberler çıktığı, bu tür tutumların nerede, ne zaman, ve kimler tarafından yapıldığı açıklanmadığı için bu tip yayınlara önem verilmeyeceği, pahalılık ve kıtlık için ise hükümetin cins ve ulus ayrımı gözetmeksizin gereksinmelerini karşılamaya çalıştığını, görevlerini kötüye kullananların da cezalandırıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 96, Salı, 6 Kanunsânî 1324-26 Zilhicce 1326, s. 9-st.1

AMASYA

113 — ERMENİ KIŞKIRTMALARI

Amasya'da çarşıda bulunan dükkan sahibi Ermeni'lerin dükkanlarını kapayarak evlerine gittikleri ve bunun kimliği belirsiz bir Ermeni'nin "Ermenileri kesecekler" diye korkutması nedeniyle olduğunu ve olaya sebebiyet verenler hakkında soruşturma yapıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 124, Salı, 3 Şubat 1324-24 Muharrem 1327, s. 13-st. 3.

114 — NİŞAN VE MADALYA

Amasya Metropolidi Parmanos Efendi'ye Yunan Hükümeti tarafından üçüncü rütbeden "Sen Sor" nişanı verildiğini bildirir haber.

2. se., ad. 389, Perşembe, 12 Teşrinsânî 1325-12 Zilkadde 1327, s. 12-st.3

115 – HIRSIZLIK

Amasya'nın Mehmet Paşa Mahallesi kasaplarından olan Karabet ve Avadis isimli kişilerin paralarını zorla alan Habib ve Mustafa isimli kişilerin yakalanarak adliyeye verildiğini bildirir haber.

5. se.nu. 1562, Pazar, 11 Ağustos 1329-21 Ramazan 1331, s. 3-st.1

ATAMA, GÖREVDEN ALMA VE İSTİFA HABERLERİ

116 – ATAMA

Hariciye Nezâreti müsteşarlığına Ezeryan Efendi isimli kişinin atandığını bildirir haber.

1. se., ad. 334, Pazar, 6 Eylül 1325-4 Ramazan 1327, s. 1-st. 1

117 – ATAMA

“Umûr-u Siyasiyye Şubesi” müdürlüğüne Hariciye Nezâreti memurlarından Hasun Efendi'nin atandığını bildirir haber.

1. se., ad. 334, Pazar, 6 Eylül 1325-4 Ramazan 1327, s. 1-st.1

118 – ATAMA

Şûrâ-yı Devlet üyeliğine Estepan Karayan Efendi'nin atandığını bildirir haber.

3. se., nu. 731, Çarşamba, 12 Kanûnsânî 1326-24 Muharrem 1329, s. 1-st.1.

119 – ATAMA

Boş bulunan Temyiz Mahkemesi üyeliğine, Şûrâ-yı Devlet üyelerinden Estepan Efendi'nin atandığını bildirir kararname.

3. se., nu. 841, Pazartesi, 23 Mayıs 1327-8 Cemaziyelahir 1329, s. 1-st.1.

120 – ATAMA

İstanbul Ticaret-i Bahriye Mahkemesi stajyer üyesi Bedros Karayan'ın ve Beyoğlu Bidayet Mahkemesi, İkinci Hukuk Dairesi stajyer üyesi Sami Efendi'lerin başarılı çalışmalarından ötürü karşılıklı yer değiştirmelerinin uygun görüldüğünü bildirir haber.

4. se., nu. 1073, Çarşamba, 29 Şubat 1327-23 Rebiülevvel 1330, s. 1-st.2.

121 — ATAMA

Limni Sancağı Mutasarrıflığı'na, Mihran Boyacıyan'ın atandığını bildirir haber.

4. se., nu. 1324, Cumartesi, 8 Eylül 1327-10 Şevval 1330, s. 1-st.1.

122 — ATAMA

Birindizi Konsolosluğu'na Podgoriçe Konsolos yardımcısı Rafliyan Efendi'nin atandığını bildirir haber.

5.se., nu. 1286, Cuma, 2 Teşrinisânî 1328-5 Zilhicce 1330, s. 1-st.1.

123 — ATAMA

Cebel-i Lübnan Mutasarrıflığı'na Kuyumcuyan Ohannes Bey'in atandığını bildirir haber.

5.se., nu. 1325, Cumartesi, 15 Kanûnievvel 1328-18 Muharrem 1331, s. 1-st.1.

124 — ATAMA

Ergani Mutasarrıflığı'na, Limni mutasarrıfı Mihran Boyacıyan'ın atandığını bildirir haber.

5. se., nu. 1486, Pazar, 26 Mayıs 1329-3 Recep 1331, s. 1-st.1

125 — ATAMA

Sicil-i Ahvâl müdürü Agop Hamamcıyan'ın İkinci Sınıf Mülkiye Müfettişliği'ne atandığını bildirir haber.

6. se., nu. 1710, Pazartesi, 13 Kanûnsânî 1329-27 Safer 1332, s.1-st.1

126 — ATAMA

Birinci sınıf Mülkiye Müfettişliği'ne Mihran Boyacıyan'ın atandığını bildirir haber.

6. se., nu. 1847, Pazar, 1 Haziran 1330-20 Recep 1332, s. 1-st.1.

127 — GÖREVDEN ALMA

Varna Konsolosluğu Kañçıları Pol Tahtacıyan Efendi'nin görevinden alındığını ve yerine Mahmud Celaeddin Bey'in atandığını bildirir yazı.

6. se., nu. 1921, Pazartesi, 18 Ağustos 1330-9 Şevval 1332, s. 1-st.1.

128 – ATAMA

Birindizi Konsolosu Nafliyan Efendi ile Roma Konsolosu Ali Rıza Bey'in karşılıklı yer değiştirdiklerini bildirir haber.

7. se., nu. 1998, Cuma, 7 Teşrinisânî 1330-1 Muharrem 1333, s. 1-st.1.

129 – İSTİFA

Meclis-i Âyân üyelerinden Besaraya, Astoyan ve Telkof Efendilerin üyelikten istifalarının kabul edildiğini bildirir haber.

7. se., nu. 2056, Pazar, 4 Kanunsânî 1330-1 Rebiülevvel 1333, s. 1-st.1.

BEYLÂN

130 – ERMENİ'LERE SALDIRI İDDİASI

Beylân Nahiyesi'nde, çevresine topladığı kişilerle birlikte bir Ermeni'nin evine saldıran naib için Jamanak Gazetesi'nde çıkan bir yazıya verilen yanıtta adı geçen naibin 4-5 ay önce merkeze alındığını, dolayısıyla yayının gerçek olmadığını bildirir haber.

1. se., ad. 97, Çarşamba, 7 Kanunisânî 1324-25 Zilhicce 1326, s. 14-st.3.

BİLECİK

131 – MÜSLÜMAN HİRİSTİYAN ÇATIŞMASI

İstanbul'da yayınlanan Manzume-i Efkar Gazetesi'nde Bilecik Ermeni Murahhasası imzasıyla çekilen telgrafta, tabur ağasının Müslüman köylerden topladığı silahlı adamlar ile Söğüt Kazası'na bağlı Çalkara Köyü Hıristiyanlarından 10 kişiyi yaraladıkları ve yağma yaptıkları, suçlu tabur ağası ile zabıta memurlarının bu görevde buldukları sürece, yörede güvenliğin sağlanamayacağını bildiren yazı üzerine, D.N.'nin isteği ile Hüdavendigâr Vilâyeti'nden gelen telgraf. (bkz. 132)

1. se., ad. 117, Salı, 27 Kanunsânî 1324-17 Muharrem 1327, s. 10-st.2.

132 – MÜSLÜMAN-HİRİSTİYAN ÇATIŞMASI

Bilecik İli, Söğüt Kazası'na bağlı Çalkara Köyü olayıyla ilgili olarak Hüdavendigâr Vilâyeti'nden gelen ve Hisarcık ile Çalkara köyleri

arasındaki çatışmanın bu iki köy halkının aralarında önceden beri bulunan kin ve düşmanlıktan ileri geldiğini, Çalkaralılardan 8 kişinin yaralandığını, bu olayın zaptiyelerin bilgisi olduğu halde yapıldığı, Çalkara Köyünde jandarmaların zorbalık ve yağma yaparak 3-4 aylık çocukların hapsedildiği haberlerinin gerçek dışı olduğu köy muhtarı ve ihtiyarlar heyetinin ifadelerinden anlaşılmıştır. Haklarında şikayet olan iki jandarmanın da suçsuzluğunun anlaşıldığı ve bu işin papaz, papazın kardeşi ve iki kişi tarafından düzenlenmiş olduğu anlaşılmıştır. Bu sorun hakkında, Murahhasa Tatol'dan açıklama istenince, Çalkara Köyü papazlarından aldığı mektuba dayanarak beyan verdiğini söylediği, böylece soruşturmanın sonuçlandırıldığı ve bununla ilgilenen Ertuğrul Mutasarrıfı'nın merkez livaya döndüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 119, Perşembe, 29 Kanunsânî 1324-19 Muharrem 1327, s. 10-st.3.

BİTLİS

133 — ERMENİ KATLIAMI İDDİASI

Bitlis V.'den D.N.'e gönderilen ve Garzan'da bulunan Şeyh Hacı Mehmet'in Zilan Şeyhiyle birleşerek Ermenileri katledeceğini bildiren ve Ermeni Murahhasası tarafından yapılan ihbarın asılsız olduğunu bildirir telgraf.

1. se., ad. 41, Salı, 4 Teşrinisânî 1324-22 Şevval 1326, s. 1-st.2.

134 — ERMENİ'LERİN TOPRAĞININ ZORLA ALINDIĞI İDDİASI

Erevalin Gazetesi'nde, Bitlis'te Ermeni'lerin malları ve eşyalarını almış olan Seyit Ali ve yakınlarının serbestçe dolaştığı yolunda çıkan haberlerin yalan olduğu ve yapılan incelemede alındığı söylenen toprağın Ziraat Bankası'nca satılan toprak olduğunun belirlendiğini bildirir haber.

1. se., ad. 85, Perşembe, 25 Kanunievvel 1324-14 Zilhicce 1326, s. 1-st.2.

135 — TAŞNAK KOMİTESİ

Bitlis'te Taşnak Komitesi'ne bağlı bazı kişilerin, Ermenilerden zorla para topladığı, Murahhasahânedede kendi düşüncesinden olmayan Ermeni'leri hapsedtiklerini bildirir telgraf.

1. se., ad. 106, Cuma, 16 Kanûnsânî 1324-6 Muharrem 1327, s. 9-st. 1.

136 – TAŞNAK KOMİTESİ

Bitlis'te Taşnak Komitesi'ne bağlı iki kişinin Ermeni halktan zorla para toplamaları nedeniyle tutuklanmaları üzerine, Meclis-i Mebûsân'a telgraf yollanarak, görevli memurların haksız yere suçlanmaya çalışıldığını bildirir telgraf.

1. se., ad. 109, Pazartesi, 19 Kanûnsânî 1324-9 Muharrem 1327, s. 13-st. 3.

137 – ERMENİ'LERE KÖTÜ DAVRANILDIĞI İDDİASI

Bitlis'ten Manzume-i Efkar Gazetesi'ne yollanan bir mektupta Ermeni'lere çok kötü davranıldığı, bir Ermeni'nin cesedinin bulunduğu ve Belediye doktorunun işkenceyle öldürülmesine karar verdiğini, bir Ermeni kadının göğüsleri kesilerek öldürüldüğü, Ahlat Kazasında da tahsildarın vergi toplarken iki kadını dövdüğünün yazılması üzerine D.N.'nin isteği ile Vilâyetten gelen yanıtta, Ermeni'lere kötü davranılmadığı, arsada bulunan cesedin Ermeni bir köylü olduğu, oğluyla birlikte geldiği ve o arsaya düşerek öldüğü, bunun da oğlu tarafından karakola bildirildiği ve doktor kontrolünde eceleyle öldüğü anlaşılmıştır. Göğüsleri kesilerek öldürüldü denilen kadın olayında ise, böyle birşeyin duyulmadığı, Bitlis Ermeni Murahhasalığına da resmen sorulmuş ve yanıt alınamamıştır. Ahlat'taki tahsildarın da kadınları dövmeyi ve yapılan yayının gerçek dışı olduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 230, Perşembe, 21 Mayıs 1325-14 Cemaziyelevvel 1327, s. 14-st.2.

138 – ERMENİ'LERİ KATLIAM İDDİASI

Sasun Ermeni'lerine karşı katliam yapılarak birçoğunun öldürüldüğü, Van'da ise karışıklıklar çıkarıldığı yolundaki söylentilere ve alınan bilgilere dayanılarak bazı gazetelerde çıkan haberler üzerine, D.N.'nce Bitlis ve Van Vilâyetlerinden bilgi istendiği, Sasun ve Van'ın diğer ilçelerinde hiçbir olay çıkmadığı üstelik adi olaylarda da bir azalma görüldüğü anlaşılmıştır. Sasun'daki söylentilerin bazı suçluların izlenmesinden olacağı, Bitlis ve Van'da hiçbir olayın çıkmadığı, güven ve huzurun sürdüğünü gazetede yayınlanan haberlerin gerçek dışı olduğunu bildirir haber.

2. se., ad. 375, Salı, 27 Teşrinievvel 1325-25 Şevval 1327, s. 1-st.2.

DERSİM

139 – ERMENİ KÖYLERİ

Dersim’de Ermeni’lere ait köy sayısının 30 değil, 3 köy kadar bile olmadığı, hiçbir saldırı olayının meydana gelmediği ve Manzûme-i Efkar Gazetesi’nde çıkan haberin yalan olduğunu Dersim Mutasarrıflığı’nın açıklaması üzerine bildirir haber.

1. se., ad. 57, Pazar, 23 Teşrinisânî 1324-12 Zilkadde 1326, s. 2-st.2.

DİYARBAKIR

140 – ERMENİ’LERİN KATLEDİLDİĞİ İDDİASI

Diyarbakır Valiliği’nden 5 Teşrinievvel 1324 tarihiyle yollanan ve Ermeni’lerin katledilmediğini bildirir telgraf.

1. se., ad. 24, Pazar, 12 Teşrinievvel 1324-29 Ramazan 1326, s. 2-st.1

141 – SİLVAN’DA ERMENİLER VE KÜRT’LER ARASINDA ÇATIŞMA

Silvan’da Ermeni’lere saldırıldığı konusunda gelen haberler üzerine, Diyarbakır V.’den 18 Teşrinievvel 324 tarihiyle gönderilen ve bu söylentilerin duyulduğu, ancak bunlardan vilâyetin haberi olmadığı, yalnız Ermeni Murahhaslığı’nın isteği üzerine, Silvan’a biri Müslüman, biri Hıristiyan olmak üzere iki görevlinin inceleme için gönderildiği ve yapılan incelemeye göre; Silvan’da Şeyh Dodan Aşiretinden birkaç Kürd’ün Beşiri’ye bağlı Canu Köyü halkının hayvanlarını götürmeleri üzerine, hayvanları kurtarmak için köylülerle hırsızlar arasında çıkan çatışmada köylülerden bir Hristiyan’ın öldüğü, fakat hayvanların hepsinin kurtarıldığı, hırsızlardan dördünün tutuklanarak adliyeye yollandığı, söylentilerin bu nedenle çıktığı anlaşılmıştır. Ermeni’lere saldırılacağını söyleyen papaza nedeni sorulduğunda, kaçmış olduğunun görevli inceleme memurlarınca açıklandığını bildirir haber.

1. se., ad. 29, Salı, 21 Teşrinievvel 1324-8 Şevval 1326, s. 2-st.1

142 – ERMENİ MURAHHASALIĞINCA SADÂRETE GÖNDERİLEN YAZI

Diyarbakır Ermeni Murahhasalığı tarafından 17 Eylül 324 tarihiyle yollanan yazıya, Sadâret’ce yollanan ve görevlerini dürüst yapmayan memurların cezalandırılacağını bunun için bir “Meclis-i İdâre” ve “Meclis-i Umûmî” oluşturulacağı, ayrıca “Maarif” ve “İktisat” komisyonları oluşturulduğunu bildirir yazı.

1. se., ad. 41, Salı, 4 Teşrinisânî 1324-22 Şevval 1326, s. 1-st. 3.

143 – VERGİ MEMURLARININ HALKA KÖTÜ DAVRANDIĞI İDDİASI

Diyarbakır’ın Eşvari Nahiyesi’nden Erevalin Gazetesi’ne gönderilen mektupta, vergi tahsili için gelen memurların hayvanlarının yemlerini ve kendi yiyeceklerini halktan zorla aldıklarını ve polislin halka eziyet ettiğini bildiren yazının doğru olmadığını bildirir haber.

1. se., ad. 102, Pazartesi, 12 Kanûnisânî 1324-2 Muharrem 1327, s. 7-st.3.

144 – SİLVAN’DA ERMENİ’LERE ZULÛM YAPILDIĞI İDDİASI

Silvan’dan gönderilerek Manzûme-i Efkâr Gazetesi’nde çıkan, Diyarbakır ve çevresinde Ermeni’lere yapılan mezalimin sürdüğü ve hükümetçe bir önlem alınmadığı, mebus seçimlerinde Türklerin yaptıkları haksızlıklara göz yumulduğu, İttihat ve Terakki Cemiyeti şubesinin yakında huzuru sağlayacağız diyerek Ermenileri oyaladığı ve Ermenilerin yoksulluğunun son derece arttığını bildiren mektup üzerine, durumun D.N.’i tarafından Diyarbakır’dan sorulduğunu ve Diyarbakır Valisinin gönderdiği yazıda her yerde olduğu gibi Diyarbakır’da da bazı sıradan olaylar olduğu ancak mezalim ve haksızlık iddialarının gerçek dışı olduğu, hayvan hırsızlığı nedeniyle köylüler arasında çıkan olay önceden bildirilmişken Ermeni Murahhasa Vekilinin Kürtlerin birçok kişiyi öldürdüğü ve yaraladığı yolundaki açıklamasının asılsızlığı anlaşılmıştır. Durumun incelenmesi için her tarafa Müslüman ve Hıristiyan memurlar yollandığını ve gazeteye yazılan yazının gerçek dışı olduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 131, Salı, 10 Şubat 1324-2 Safer 1327, s. 12-st.3.

145 – SEÇİMLERDE ERMENİLERE ZOR KULLANILDIĞI İDDİASI

Diyarbakır’dan Manzûme-i Efkâr Gazetesi’ne gönderilen ve mebus seçimlerinde Ermenilere istekleri dışında oy vermeleri için zor kul-

lanıldığı, halkın yokluk içinde muhtaç olduğu hakkındaki haberin asılsız olduğuna dair Diyarbakır'dan D.N.'e gönderilen yazı.

1. se., ad. 167, Çarşamba, 18 Mart 1325-9 Rebiülevvel 1327, s. 5-st.2.

146 – OKUL AÇMA İZİNİ

Diyarbakır'ın Hisarlı Mahallesi'nde Ermeni Katolik toplumu çocuklarını okutmak üzere İbtidai ve Rüştiye bölümlerinden oluşan bir okul açabilmesi için Amelya Hanım'a izin verildiği ve bu iznin uygulanmasında Maarif Nezareti'nin yetkili olduğunu bildiren ve Maarif Nazırı İsmail Hakkı İmzasını taşıyan yazı.

3. se., nu. 833, Cumartesi, 14 Mayıs 1327-28 Cemaziyelevvel 1329, s. 1-st.2.

EREĞLİ

147 – BİR ERMENİNİN ÖLDÜRÜLMESİ

Ereğli Kazasının Osmaniye Nahiyesine bağlı Diyula(?) köyü halkından Ermeni bir satıcıyı öldüren iki kişinin yakalanmış ve Adliye'ye yollanmış olduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 160, Çarşamba, 11 Mart 1325-2 Rebiülevvel 1327, s. 15-st.2.

ERZİNCAN

148 – ÖLÜM

Erzincan civarında birkaç hayvanıyla birlikte ölmüş olan Ermeninin, yapılan inceleme sonucu vahşi hayvanlar tarafından öldürüldüğünün anlaşıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 50, Cumartesi, 15 Teşrinisânî 1324-3 Zilkadde 1326, s. 3-st.3

149 – HUZUR VE GÜVENLİĞİN OLDUĞU

24 Şubat'ta Erzincan'da çarşı ve pazarda Müslüman ve Ermenilerin dükkanlarını açtıkları, yörede güvenlik ve huzur olduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 151, Pazartesi, 2 Mart 1325-22 Safer 1327, s. 13-st. 3.

GÖÇ

- 150 — Müslüman ve Ermeni vatandaşların A.B.D.'ne göç etmek için Marsilya'ya gittikleri ve çeşitli nedenlerden dolayı zor durumlarda kaldıkları ve böyle durumlara düşülmemesi için neler yapılması gerektiğini bildirir haber.

1. se., ad. 117, Salı, 27 Kanûnîsânî 1324-17 Muharrem 1327, s. 11-st.2.

GÜMÜŞHANE

- 151 — VERGİ TAHSİLDARININ GÖREVDEN ALINMASI

Gümüşhane vergi tahsildarının, Trabzon Ermeni Murahhasalığı ve Gümüşhane Ermeni toplumu tarafından yapılan şikayet üzerine görevinden alındığını bildirir haber.

1. se., ad. 117, Salı, 27 Kanûnîsânî 1324-17 Muharrem 1327, s. 12-st. 1

HARPUT (Elazığ)

- 152 — ERMENİLER ALEYHİNE KARGAŞA

İstanbul'da yayınlanan Erevalin Gazetesi'nde (Teşrinievvel 908 tarihli ve 6917 nolu gazetede), Harput Türk ve Kürtleri tarafından Ermeniler aleyhine kargaşa çıkarıldığını yazan haberin doğru olmadığını bildiren, Elazığ Vali Vekili Naim'in telgrafı.

1. se., ad. 27, Pazar, 19 Teşrinievvel 1324-6 Şevval 1326, s. 13-st. 2.

- 153 — ERMENİ KATLİAMI İDDİASI

Harput'tan yazılıp İstanbul'da yayınlanan Jamanak Gazetesi'nde çıkan mektuptaki, Müslümanların komite kurarak Ermenileri katletme hazırlığı içinde buldukları haberinin tamamen asılsız olduğunu bildirir haber.

1. se. ad. 65, Salı, 2 Kanuni evvel 1324-21 Zilkadde 1326, s. 1-st.2

HALEP

- 154 — MÜSLÜMAN VE ERMENİ HALK ARASINDA HUZURSUZLUK

Halep'ten İstanbul'a çekilen özel bir telgrafta Antep'te huzurun bozulduğu ve Ermenilerin dehşet içinde olduğu haberinin gerçek ol-

madığı, bu söylentileri çıkaranların soruşturulduğu ve askeriye tarafından gereken önlemlerin de alındığını bildirir haber.

1. se., ad. 28, Pazartesi, 20 Teşrinievvel 1324-7 Şevval 1326, s. 1-st.2

155 – ZEYTUN'DA ZORLA VERGİ TOPLANDIĞI İDDİASI

Manzume-i Efkâr Gazetesi'nde Zeytun halkının kıtlık nedeniyle son derece yoksul olmasına karşın, vergi konusunda zor ve şiddet kullandığı yolundaki haberin asılsız olduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 151, Pazartesi, 2 Mart 1325-22 Safer 1327, s. 13-st. 2.

156 – MÜSLÜMAN VE HİRİSTİYAN HALKIN BÖLGELERİNE YOLLANMASI

Halep V.'den D.N.'e 26 Nisan 325 Tarihiyle yollanan ve Zeytun'dan Göksun'a, Göksun'dan Zeytun ve çevresine dağılan Müslüman ve Hıristiyan halkın kendi bölgelerine gönderilmiş olduğu, güvenlik ve huzurun sağlanmış bulunduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 208, Çarşamba, 29 Nisan 1325-22 Rebiülahır 1327, s. 1 – st.2

157 – GÜVENLİĞİN SAĞLANMASI VE YARDIM

Halep V.'den D.N.'e 26 Nisan 325 tarihiyle gönderilen ve'den (okunamamıştır) gönderilen kaymakam vekilinin bildirdiğine göre Lazkiye ve çevresinde bulunan Ermenilerinin kendi bölgelerine geri gönderildiği ve yerleştirildiği, buğday ve yiyecek gereksinmelerinin karşılandığı ve çevresinde güven ve huzurun sağlandığını bildirir haber.

1. se., ad. 208, Çarşamba, 29 Nisan 1325 – 22 Rebiülahır 1327, s. 1 – st.3.

158 – LAZKİYE MUTASARRIFI

Ermenice Kığı Gazetesi'nin Adil Bey Dahiliye Nezâreti Vekâletinde bulunduğu sırada, Ermenilerin öldürülmesini önleyen, onları koruyan Lazkiye Mutasarrıfını Trablus'a sürdüğü, Lazkiye Mutasarrıfını Trablus'a sürdüğü, Lazkiye Mutasarrıfı Mehmet Ali Bey'in bu nedenle Trablusa atandığını yazması üzerine Lazkiye Mutasarrıfının "Sicil-i Ahvâl-i Memurîn" komisyonunun kararı ile atandığını yapılan yayının kötü niyetli olduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 212, Pazar, 4 Mayıs 1325-26 Rebiülahır 1327, s. 1-st. 3.

159 – HALKIN EVLERİNE YERLEŞTİRİLMESİ

Halep V.'den 1 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve yörede güvenlik ve huzurun sürdüğünü, olaylarda suç işlemiş olanların Adliyeye gönderildiğini, çalınmış mal ve hayvanların sahiplerine geri verildiği ve evlerini terk edenlerin tekrar getirilerek yerleştirildiğini bildirir haber.

1. se., ad. 212, Pazar, 4 Mayıs 1325-26 Rebiülahir 1327, s. 1-st. 2.

160 – GÜVENLİĞİN SÜRMESİ

Halep V.'den D.N.'e 6 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Maraş'ta hiçbir olay olmadığı ve huzur ve güvenliğin sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 217, Cuma, 8 Mayıs 1325-1 Cemaziyelevvel 1327, s. 2-st. 1.

161 – TUTUKLAMALAR

Halep V.'den D.N.'e 11 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve merkezde hiçbir olay olmadığını, Maraş'ta 45 kişinin tutuklanarak Adliye'ye yollandığı ve Nizamiye Taburlarının gelmesiyle halkın heyecanının yatıştığı, Redif Taburlarının terhis edileceğini bildirir haber.

1. se., ad. 222, Çarşamba, 13 Mayıs 1325-6 Cemaziyelevvel 1327, s. 1-st. 2

162 – KONUTLARIN ONARIMI – YARDIM

Halep V.'den D.N.'e 19 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Antakya'da onarılmakta olan 71 Ermeni konutunun, 50 sinin onarımının bittiği, 21 nin de üç güne kadar bitirilerek sahiplerine verileceğini bildirir haber.

1. se., ad. 231, cuma, 22 Mayıs 1325-15 Cemaziyelevvel 1327, s. 15 st.3

163 – HİRİSTİYAN HALKIN EVLERİNE YERLEŞTİRİLMESİ

Halep V.'den D.N.'e 23 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve olaylarda evlerini terk ederek Belen'e giden 42 Hıristiyan ailenin tekrar evlerine yerleştirildiği, yörenin Müslüman halkı tarafından korunmuş olan mallarının da kendilerine geri verildiğini bildirir telgraf.

1. se., ad. 236, Çarşamba, 27 Mayıs 1325-20 Cemaziyelevvel 1327, s. 16-st. 2

164 — YARDIM

Halep'e bağlıde (okunamamıştır) yanan konutların onarımı, yeniden yapımı, muhtaç durumda bulunanlara konut ve yiyecek yardımı için ayrılan para ile ilgili olarak Meclis-i Mebûsân ve Âyân'ca kabul edilerek Padişah onayıyla yürürlüğe giren yasa metni.

2. se., ad. 469, Salı, 16 Şubat 1325-19 Safer 1328, s. 1-st.1.

İSTANBUL

165 — SALDIRI

İstanbul Savcılığı'nca, bir kıza zorla tecavüz etmek suçundan aranan Bedros'un nerede görülürse tutuklanmasını ve Cinayet Mahkemesi hapisanesine teslim edilmesini isteyen bildiri.

5. se., nu. 1320, Pazartesi, 10 Kanunievvel 1328-13 Muharrem 1331, s. 2-st.1.

166 — SALDIRI

İstanbul Savcılığı'ndan bildirilen ve ırza saldırı suçundan aranan ve halen Romanya'da kaçak bulunan Ermeni Yakup isimli kişinin Ceza Muhakemeleri Kanunu uyarınca nerede görülürse tutuklanmasını isteyen yazı.

6. se., nu. 1662, Salı, 26 Teşrinisânî 1329-9 Muharrem 1339, s. 5-st.2

167 — SAHTECİLİK

İstanbul Savcılığı'ndan bildirilen ve evini ve eşyalarını sigortadan para almak amacıyla kasten yakan, Sarıyer'de oturan Kalfayan oğlu Kigork'un nerede görülürse tutuklanarak mahkemeye teslim edilmesini isteyen yazı.

6. se., nu 1662, Salı, 26 Teşrinisânî 1329-9 Muharrem 1339, s. 5-st.2.

168 — YARGILAMA

İstanbul Merkez Kumandanlığı'ndan bildirilen ve Kalfa köyünde, 2 Müslüman ve 1 Hıristiyanı öldüren, 4 Hıristiyanı yaralayan, köyde bazı evleri, değirmeni ve okulu yakan ve halen kaçak olan Değirmenci Manol, Çiftçi Tanaş, Bakkal Çakır, Yorgi, İhtiyar Heyeti'nden Hacı Papa ve Apostol isimli kişilerin 10 gün içinde Divân-ı

Harb-i Örfî'ye başvurmaları gerektiği, aksi halde gıyaben yargılanarak medeni haklarından yoksun kılınacakları ve mallarına el konulacağını bildirir haber.

6. se., nu. 1875, Pazar, 29 Haziran 1330-18 Şaban 1332, s. 1-st.1

169 – SAHTE PARA BASIMI

İstanbul Savcılığı'nca gönderilen ve çeşitli zamanlarda sahte para basarak bir kısmını piyasaya süren Niko, Nikola, Yani, Azaryan ve Anabenet Antuan'ın Ceza Kanunu gereğince mahkeme edilmek üzere nerede görülürse görülün tutuklanarak mahkeme hapishanesine gönderilmesini isteyen yazı.

7. se., nu. 2251, Salı, 21 Temmuz 1331-21 Ramazan 1333, s. 1-st. 1

170 – SAHTE PARA BASIMI

Çeşitli zaman ve yerlerde sahte para basarak bir kısmını piyasaya süren ve haklarında tutuklama kararı verilmiş olan Niko, Nikola, Azaryan, Yani ve Anabenet Antuan'ın Ceza Kanunu gereğince mahkemeye gelmeleri için verilen süre 10 gün uzatılmıştır. Bu süre içinde mahkemeye gelmedikleri taktirde gıyaben yargılanarak yasal haklarından mahrum edilecekleri ve mallarına el konacağını bildirir yazı.

8. se., nu. 2413, Perşembe, 7 Kanunisânî 1331-14 Rebiülevvel 1334, s. 3-st.1.

İZİN

171 – YAYIN İZİNİ

Divân-ı Harb-i Örfî'ce kapatılmış olan Manzûme-i Efkâr Gazetesi'nin tekrar yayınlanmasına izin verildiğini bildirir haber.

4. se., nu. 1058, Cumartesi, 11 Şubat 1327-5 Rebiülevvel 1330, s. 2-st.2

172 – NORADOKYAN EFENDİ'NİN MECLİS-İ ÂYÂN'DAN İZİNİ

Meclis-i Âyân üyelerinden Noradonkyan Efendi'nin iznine ilişkin "Şûrâ-ı Riyâset "tutanağının görüşüleceğini bildirir Meclis-i Âyân'ın gündemi.

8. se., nu. 2448, Perşembe, 11 Şubat 1331-20 Rebiülahır 1334, s. 1-st.1

173 – NORADOKYAN EFENDİ'NİN MECLİS-İ ÂYÂN'DAN İZİNİ

Meclis-i Âyân üyelerinden Noradonkyan Efendi'nin iznine ilişkin "Şûrâ-ı Riyâset" tutanağının görüşüleceğini bildiren Meclis-i Âyân'ın gündemi.

8. se., nu. 2452, Pazartesi, 15 Şubat 1331-23 Rebiülahır 1334, s. 2-st.1

174 – NORADONKYAN EFENDİ'NİN MECLİS-İ ÂYÂN'DAN İZİNİ

Meclis-i Âyân üyelerinden Noradonkyan Efendi'nin iznine ilişkin "Şûrâ-ı Riyâset" tutanağının görüşüleceğini bildiren Meclis-i Âyân gündemi.

8. se., nu. 2455, Perşembe, 18 Şubat 1331-27 Rebiülahır 1334, s. 5-st.1

KARAAĞAÇ (Isparta)

175 – BİR ERMENİNİN ÖLDÜRÜLMESİ

Karaağaç'ta bir Ermeni nalbantın kavga sırasında bıçak ile öldürüldüğü ve suçlunun Adliyeye yollandığını bildirir haber.

1. se., ad. 38, Cumartesi, 1 Teşrinisânî 1324-19 Şevval 1326, s. 2-st. 3

KAYSERİ

176 – ERMENİ POLİSE SALDIRI

Kayseri'de bir Ermeni polisin asker ile devriye gezdiği sırada saldırıya uğradığı ve polis elbisesinin çıkarıldığı yolunda Ermenice gazetelerde çıkan haberler üzerine, D.N.'nin Kayseri Vilayeti'nden bilgi istediği ve gelen yanıtta, polisin silahlı bir Ermeni genci yakalamadığı için halk tarafından şikayet edildiği ve gazetelerin kötü amaçlarla böyle yazılar yazdığını bildirir haber.

1. se., ad. 33, Pazar, 26 Teşrinievvel 1324-13 Şevval 1326, s. 1-st.1

177 – ERMENİ İTTİHAD HEYETİ

Kayseri Mutasarrıfı'nın, Ermenilere iyi niyetli davranmadığı, hükümet merkezine yanlış bilgi verdiği, Ürgüp'e giden bir Ermeni papazının öldürülmesi olayının gerçek olmayıp, bunun Ermeni İtti-

had Heyeti'nce Ermenileri tahrik etmek için uydurulduğunu Bâb-ı Âli'ye yazarak Ermenileri yalancılıkla suçladığı yolunda haberlerin Ermenice gazetelerde çıkması üzerine durumun Ankara Vilayeti'ne sorulduğu ve Ankara Valisinin yolladığı telgrafta Everek yerine Ürgüp yazılması nedeniyle bu yanlışlığın doğduğu Kayseri Mutasarrıflığının bu yüzden yanlış bilgi verdiğinin anlaşıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 55, Perşembe, 2 Teşrinisânî 1324-9 Zilkadde 1326, s. 2-st.3.

178 – MÜSLÜMAN ERMENİ ANLAŞMAZLIĞI

Erevalin Gazetesi'nde Kayseri'de Müslüman halk tarafından Ermeniler hakkında kötü düşünceler beslendiğini bildiren yazıya yanıt olarak Kayseri'den gönderilen telgrafta, şimdiye değin Kayseri'de huzur ve güvenliğin sürdüğü, Müslüman ve Hıristiyanların birbirleriyle kardeş gibi geçindiği, ancak böyle olduğu halde bu gibi yayınlarla iki ulusu birbirine düşürmek isteyenlerin haklarında soruşturma açılmasının gerektiği, Kayseri'de Fransız ve İngiliz misyonerlerin de bulunduğu, gerek bunların gerekse bir Ermeni memurun yollanarak gereken incelemenin yapıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 113, Cuma, 23 Kanûnisânî 1324-13 Muharrem 1327, s. 13-st.

179 – ERMENİLERE KÖTÜ DAVRANILMASI

Kayseri'de Ermenilere kötü davranıldığına dair Manzûme-i Efkâr ve Cerîde-i Şarkiye gazetelerinde çıkan haberler üzerine, D.N.'nin isteği ile Kayseri Mutasarrıflığı'ndan gönderilen ve bu yayınların yalan olduğu ve kötü niyetlerle yazıldığını bildirir haber.

1. se., ad 114, Cumartesi, 24 Kanûnisânî 1324-14 Muharrem 1327, s. 10-st.1

180 – ADANA'YA TABUR GÖNDERİLMESİ

(bkz.no.11)

MALATYA

181 – ERMENİLERE ZULÜM VE YAĞMA YAPILDIĞI İDDİASI

Jamanak Gazetesi'ne, Arapkir'den yazılan bir mektupta, yağmalar yapıldığı ve orada bulunan müdür ve polislerin Ermenilere mezalim

yaptığını yazan haberlerin gerçek dışı olduğunu bildirir haber.
1. se., ad. 151, Pazartesi, 2 Mart 1325-22 Safer 1327, s. 13-st.3

MUŞ

182 – ERMENİLERDEN VERGİ ALINMAMASI İSTEĞİ

Rahip Vartan tarafından Erevalin Gazetesi'ne gönderilen telgrafta, Muş'ta Ermenilere yardım olarak gönderilen paranın yetmediği, Muş, Bulanık Sason ve Varto halkının aç olduğu vergi memurlarının yardım parasını da vergi olarak geri aldığı, bu nedenle geçici bir zaman için kendilerinden vergi alınmamasını isteyen haber ve buna verilen yanıtta, haberin gerçek dışı olduğu ve eğer doğru ise bunu kimlerin yaptığının gazetece kanıtlanması gerektiğini, ancak bundan sonra soruşturma açılabileceğini bildirir haber.

1. se., ad. 80, Çarşamba, 17 Kanûnievvel 1324-6 Zilhicce 1326, s. 1-st.2

183 – ERMENİLERİN GÖÇ ETTİĞİ İDDİASI

Sisak Nalbantyan imzasıyla Manzûme-i Efkar Gazetesi'ne gönderilen yazıda, yörede kıtlık olduğu ve böyle bir sırada halktan zorla vergi alındığı, devlet memurlarının istibdat devrindeki hareketlerini değiştirmedikleri, bu nedenle halkın dayanamayarak yabancı ülkelere göç ettikleri haberi üzerine, Muş Mutasarrıflığı'ndan gönderilen yazıda, yapılan inceleme sonucu gönderilen yazıda, yapılan inceleme sonucu gönderilen yazının iftira ve asılsız olduğu ve Nalbantçıyan hakkında soruşturma açıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 153, Çarşamba, 4 Mart 1325-24 Safer 1327, s. 12-st.1

184 – SEKİZ ERMENİNİN ÖLDÜRÜLDÜĞÜ İDDİASI

Bulanık'ta 8 Ermeninin öldürüldüğünün Patrikhane'den bildirilmesi üzerine D.N.'ce yapılan soruşturmada olayın asılsız olduğunun anlaşıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 238, Cuma, 29 Mayıs 1325-22 Cemaziyelevvel 1327, s. 4-st.1

185 – TUTUKLAMA

Muş'un Uğnonun köyünden Hanım isimli kadını öldürerek kaçan Bedros, Kirkor ve Ohannes isimli kişilerin tutuklanarak Adliyeye verildiğini bildirir haber.

5. se., nu. 1562, Pazar, 11 Ağustos 1329-21 Ramazan 1331, s. 3-st.1

NİŞAN VE MADALYA HABERLERİ

186 – PAPALIK

Ermeni Katolik Toplumunu ileri gelenlerinden Kasbar Haçadoryan Efendi'ye Papa tarafından "Şövalyelik Nişanı" verildiğini bildirir haber.

1. se., ad. 284, Çarşamba, 15 Temmuz 1325-11 Recep 1327, s. 1-st.2

187 – BELÇİKA KRALI

Hariciye Nezareti Müsteşarı Ohannes Kuyumcuyan'a Belçika Kralı tarafından birinci rütbeden "Kuron Nişanı" verildiğini bildirir haber.

2. se., nu. 609, Perşembe, 12 Ağustos 1326-8 Şaban 1328, s. 1-st.1

188 – OSMANLI HÜKÜMETİ

Eğitim ile ilgili hizmetlerinden dolayı Gelekyan Hanım'a üçüncü rütbeden "Maarif Nişanı" verildiğini bildirir haber.

4. se., nu. 947, Perşembe, 29 Eylül 1327-20 Şevval 1329, s. 1-st.1.

189 – OSMANLI HÜKÜMETİ

Paris'te yaşayan Ermeni ilergelenlerinden Ermeni Murahhasası Kibaryan Efendi'ye üçüncü, Osmanlı Ticaret Odası üyelerinden Jozef Manok, Nesim Rozanas ve Mücevheratçı Sivacıyan efendilere de dördüncü rütbeden "Mecidî Nişanı" verildiğini bildirir haber.

4. se., nu. 1170, Cumartesi, 23 Haziran 1328-20 Recep 1330, s. 1-st. 1

190 – OSMANLI HÜKÜMETİ

Londra'da yaşayan Osmanlı tüccarlarından Leon Zorayan Efendi'ye dördüncü rütbeden "Nişan-i Osmânî" verildiğini bildirir haber.

4. se., nu. 1198, Çarşamba, 25 Temmuz 1328-24 Şa'ban 1330, s. 1-st. 2.

191-FRANSIZ HÜKÜMETİ

Meclis-i Maarif üyelerinden Jozefyan Efendi'ye Fransa Hükümeti tarafından beşinci rütbeden "Lejyon De Nor Nişanı" verildiğini bildirir haber.

5. se., nu. 1326, Pazar, 16 Kanunievvel 1328-19 Muharrem 1331, s. 1-st. 2

192 — OSMANLI HÜKÜMETİ

Darülfünun laboratuvarları için 100 lira yardımda bulunmuş olan tüccar Bunon Değirmenciyan Efendi'ye üçüncü rütbeden bir "Maarif Nişanı" verildiğini bildirir haber.

6. se., nu. 1719, Cumartesi, 22 Kanunsânî 1329-8 Rebiülevvel 1332,s. 1-st.1

193 — OSMANLI HÜKÜMETİ

Sanayi-i Nefise Mektebi, tezhib (yaldızcılık) bölümü öğrencilerinden Artin Terziyan Efendi'ye "Gümüş Sanayi Madalyası" verildiğini bildirir haber.

6. se., nu. 1767, Çarşamba, 12 Mart 1330-27 Rebiülahir 1332, s. 1-st. 2

194 — OSMANLI HÜKÜMETİ

Doktor Peştemalciyan Paşa'nın eşi Madam Azel Luiz Peştemalciyan'a üçüncü rütbeden "Şefkat Nişanı" verildiğini bildirir haber.

6. se., nu. 1767, Perşembe, 13 Mart 1330-28 Rebiülahir 1332, s. 1-st.1

195 — OSMANLI HÜKÜMETİ

Osmanlı yayıncılığında ve özellikle Matbaa-i Amire'de başarılı çalışmalar yapmış olan Haçik Kigorkyan Efendiye dördüncü rütbeden "Mecidi Nişanı" verildiğini bildirir haber.

7. se., nu. 1974, Cuma, 10 Teşrinievvel 1330-3 Zilhicce 1332, s. 1-st.1.

SERBESTİ GAZETESİ

196 — ERMENİLERİN DAHİLİYE NEZÂRETİNE BAŞVURUSU

Serbesti Gazetesi'nde çıkan bir habere göre, bazı Ermenilerin vali muavinliği elde etmek için D.N.'e başvurduğu anlaşılmıştır. Bu işi yapanların kimler olduğunun açıklanmasının beklendiğini bildirir haber.

1. se., ad. 82, Cuma, 19 Kanunievvel 1324-8 Zilhicce 1326, s. 4-st.3

SİİRT

197 – ERMENİLERİN KATLEDİLECEĞİ İDDİASI

Siirt Murahhasa Vekili tarafından gönderilen ve Manzûme-i Efkar Gazetesi'nde yayınlanmış olan, Hıristiyanların önceden zorla alınmış olan mallarının geri verileceğini duyan Müslümanların, Hıristiyanları katledeceği ve bu nedenle halkın telaş içinde olduğunu bildiren haber dolayısıyla, Bitlis Vilâyeti'nden gönderilen telgrafta, murahhasa vekilinin 80 yaşında çok yaşlı bir kişi olduğunu ve kili-seye kabul edilmemesi için Patrikhane'nin emir verdiği, Siirt'te bazı adetlerden vazgeçilmesi için çalışmalar yapıldığı bu sırada, bazı kötü niyetli kişiler Müslümanların Hıristiyanlara saldıracağı söylenmesini çıkardılarsa da herhangi bir olay olmadığı, ayrıca herkesin malının dağıtıldığı, gazetede çıkan haberin asılsız olduğunu bildirir haber. (bkz. 198)

1. se., ad. 150, Pazar, 1 Mart 1325-12 Safer 1327, s. 12-st.2.

198 – ERMENİ KİLİSESİ'NİN ARANMASI

Siirt Murahhasa vekili tarafından Manzûme-i Efkar Gazetesi'ne gönderilen ve Ermenilerden alınan malların geri verilmediği ve Ermeni Kilisesi'nin arandığı yolunda çıkan haberlerin gerçek dışı olduğu, Murahhasa Vekilinin durumu hakkında önceden bilgi verildiği, dağıtılan malların ayrıntılı defterlerle belirlenerek gönderildiği, yörede huzur ve güvenliğin sürdüğü, Ermeni kilisesi'nin de aranmadığı, ancak Murahhasa'nın başka bir yerde olduğu sırada kiliseye silahlı altı kişinin saklandığı duyulunca kiliseden biri ile ve kendi istekleriyle arandığı, gazetede çıkan haberin doğru olmadığını bildirir haber.

1. se., ad. 160, Çarşamba, 11 Mart 1325-2 Rebiülevvel 1327, s. 15-st. 1

SİVAS

199 – ERMENİLERE ZULÜM YAPILDIĞI İDDİASI

Sivas'tan Manzûme-i Efkar Gazetesi'ne gönderilen mektupta, Ermenilerin mezalime uğradıkları ve bu nedenle çok sayıda silah istediklerini, Hamidiye Alayları askerlerinin gece köyleri bastıkları haberi üzerine gerekli önlemlerin alındığını bildirir haber.

1. se., ad. 45, Pazar, 9 Teşrinisânî 1324-27 Şevval 1326, s. 1-st.2

200 — ERMENİLERE KÖTÜ DAVRANAN YÖNETİCİLERİN SORUŞTURULMASI

Sivas'ın Zara Kazası Kaymakamı, Belediye Başkanı ve Naibinin görevlerini kötüye kullandıkları ve Ermenilere kötü davrandıkları yolunda Manzûme-i Eskâr Gazetesi'nde çıkan haber üzerine, D.N.'ce yapılan soruşturma sonucunda, Kaymakamın izinli olduğunu, Naibin İstanbul'a geldiğini, diğerlerinin ise soruşturmasının sürdüğünü bildirir haber.

1. se., ad. 51, Pazar, 16 Teşrinisânî 1324-5 Zilkadde 1326, s. 3-st.1

201 — SIKIYÖNETİM İLÂNI İDDİASI-DÜZELTME YAZISI

Sivas V.'den D.N.'ne 27 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve İttihad Gazetesi'nde Ermeni Patrik Vekili ile birlikte, Mahmut Şevket Paşa ile görüşmeye giden heyetten birinin Merzifon'da da sıkıyönetim ilan edileceği hakkında görüş belirttiği oysa orada sıkıyönetim ilanını gerektirecek birşey olmadığı gibi yöre halkının da iyi geçindiği, bu nedenle Murahhasa Vekâleti'nden, Ermeni ilerigelenlerinden, Sadâret'e ve Ermeni Patrikliği'ne, gazetelere birer düzeltme yazısı gönderildiğini bildirir haber.

1. se., ad. 242, Salı, 2 Haziran 1325-26 Cemaziyelevvel 1327, s. 2-st.1

202 — ATAMA

Sivas merkez kaymakamlığına, Haçin Kaymakamı Artin Apartiyan'ın atandığını bildirir haber.

5. se., nu. 1550, Salı, 30 Temmuz 1329-9 Ramazan 1331, s. 1-st.1.

203 — MADEN İMTİYAZI

Ticaret ve Ziraat Nezâreti'nden bildirilen ve Sivas İli, Suşehri kazasında bulunan, 2 Kanunievvel 305 tarihinde imtiyazı Sercanyan Efendi ve ortaklarına verilmiş olan simli kurşun madenin "Maden Nizâmnamesi'nin 60. maddesi gereğince imtiyazının kaldırıldığını duyuran haber.

8. se., nu. 2362, Pazartesi, 12 Teşrinisânî 1331-21 Muharrem 1334, s. 1-st.1.

TEKFURDAĞI

204 — YARGILAMA

Kumkapı'da Ermeni Patrikhanesi yakınında Tekfurdağı Murahhasını öldürdüğü iddiasıyla suçlanan Aris isimli kişinin bulunamaması nedeniyle, 10 gün İçinde mahkemeye gelmesini, eğer gelmez ise giyaben yargılanacağını ve mallarını el konacağını bildirir mahkeme kararı.

2. se., ad. 368, Pazartesi, 19 Teşrinievvel 1325-17 Şevval 1327, s. 7-st.1.

205 — YARGILAMA

Tekfurdağı Mutasarrıflığı'ndan gönderilen ve Ermeni Kirkor ile Mermercikli Simon'un öldürülmesinden dolayı, Divân-ı Harbi Örfi'ye yollanan evrak üzerine mahkeme edilen Yusuf'un idamına giyaben, Ali'nin 15 sene kürek cezasına, Nasırlı Köyü İmamı Salih'e 12 yıl, Bahaeddin'e 6 yıl, Mustafa'ya 5 yıl kürek cezası verildiğini bildirir haber.

5. se., nu. 1550, Salı, 30 Temmuz 1329-9 Ramazan 1331, s. 2-st. 2

TEKİRDAĞ

206 — OLAYLAR

Malkara Kasabasında, Ermeni mahallesinde askerler ayrılırken çıkan yangın nedeniyle 10 evin yandığı, Çarşı Camisi çevresinde 3 ü Rum ve geri kalanı Müslüman ve Ermenilere ait 139 ev ile 300 dükkanın yandığı, 23 Ermeninin öldüğü, 20 si'nin yaralandığı, 2 Rum'un öldürüldüğü ve 280 haneli Kalyope Köyünden yalnızca 2 ev kaldığı ve diğer 11 Hıristiyan köyünde 299 evin yandığı, 10 Hıristiyan köyünde olay çıkmayarak köy dışındaki hayvanlarının yağmalandığı yapılan incelemeyle anlaşılmıştır. Divân-ı Harbi Örfi'ce olayın soruşturulduğu ve suçluların izlendiğini, halen huzur ve güvenlik olduğunun köylülerin ifadesinden anlaşıldığı, ayrıca halkın gereksinmelerinin sağlanabilmesi için 1500 Lira ayrılarak kaymakamın başkanlığında, ruhani liderler ve ileri gelenlerden oluşan bir komisyona verildiğini bildiren ve 24 Temmuz 329 da Heyet-i Tahkikiye Reisi Asım tarafından D.N.'e gönderilen haber.

5. se., nu. 1550, Salı, 30 Temmuz 1329-9 Ramazan 1331, s. 2-st.1.

TOKAT

207 — MÜSLÜMAN-HİRİSTİYAN ANLAŞMAZLIĞI

Tokat'tan Katolik Patrikliği'ne 27 Eylül 1324 tarihiyle çekilen ve Müslüman halkın Hıristiyan halka bazı uygunsuz davranışları olmasına ve bunun giderek artmasına karşın Tokat'taki askeri taburun kaldırılmakta olduğunu, bu işlemin durdurulmasını isteyen telgrafa, Tokat Vali Yardımcısı tarafından gönderilen yanıtta, askeri taburun Tokatta kalacağı, ayrıca Tokat ve çevresinde herhangi bir olayın çıkmadığını bildirir haber.

1. se., ad. 25, Pazartesi, 13 Teşrinievvel 1324-30 Ramazan 1326, s. 1-st.1.

URFA

208 — SALDIRI

Siverek Ermeni Mektebi öğretmenlerinden Karabet Efendi'ye ders sırasında saldıran Ermenilerden Donabet, Toro, Hakub ve İbrahim isimli kişilerin, O'nu yaraladıklarını ve suçlulardan ikisinin üzerlerinde bıçaklarıyla birlikte yakalanarak Adliyeye verildiklerini bildirir haber.

5. se., nu. 1541, Pazar, 21 Temmuz 1329-29 Şaban 1331, s. 6-st.1

UYRUK DEĞİŞTİRME

209 — İTALYA

Osmanlı vatandaşı, Maraş doğumlu ve halen İtalya'da hekimlik yapmakta olan Camgözyan oğlu Agop'un Osmanlı vatandaşlığından çıkmak isteğinin, engel olabilecek bir durumu olmaması nedeniyle İtalyan uyruğuna geçebilmesine Şûrâ-yı Devlet kararı ve Padişah onayı ile izin verildiğini bildirir haber.

3. se., nu. 829, Pazartesi, 9 Mayıs 1327-23 Cemaziyelevvel 1329, s. 1-st.1

210 — FRANSA

Paris'te dış hekimliği yapan Ekşiyanoğlu Jan Mıgırdıç'ın Fransız uyruğuna geçme isteğinin kabul olunduğunu bildirir haber.

3. se., nu. 878, Çarşamba, 6 Temmuz 1327-22 Recep 1329, s. 1-st.2.

211 – AVUSTURYA – MACARİSTAN

Osmanlı vatandaşı olup yabancı bir memlekette ticaretle uğraşmakta olan Artin Melkonyan'ın Avusturya-Macaristan uyruğuna geçme isteğinin Şûrâ-yı Devlet kararıyla uygun görülerek izin verildiğini bildirir haber.

4. se., nu. 1046, Cumartesi, 28 Kanunsânî 1327-20 Safer 1330, s. 1-st.1

212 – FRANSA

Osmanlı vatandaşı olup Frans'da Yaşayan Karabet Derzakaryan ve eşi Hopniyan'ın bundan sonra Türkiye'ye gelmeyeceklerine, eğer gelirlerse Osmanlı vatandaşlarına uygulanan işlemlere bağlı olacakları konusunda yolladıkları taahhütnameye uymaları koşulu ile Fransa uyruğuna geçmelerine Şûra-yı Devlet kararı ile izin verildiğini bildirir haber.

5. se., nu. 1374, Cumartesi, 2 Şubat 1328-8 Rebiülevvel 1331, s. 1-st.1

213 – İNGİLTERE

İzmir'de 4. Ermeni mahallesinde oturan ve halen ticaret nedeniyle Manchester'de bulunan 1301 doğumlu Bedros Bakırcıyan'ın İngiliz uyruğuna geçmesine izin verildiğini bildirir haber.

6. se., nu.1927, Pazar, 24 Ağustos 1330-15 Şevval 1332, s. 1-st.1

VAN

214 – TÜRKLER VE ERMENİLER ARASINDA ANLAŞMAZLIK İDİASI

Van Murahhasası tarafından Patrikhane'ye gönderilen ve İstanbul'da Erevalin Gazetesi'nde yayınlanan mektupta, Kanûn-i Esâsî'nin ilânından bu yana Türklerin Ermenilere karşı düşmanca davrandıklarını bildiren yazıya, Van Valisi tarafından gönderilen yanıtta Kanûn-i Esâsî'nin ilanından sonra da Türklerin Ermenilere düşmanca davranmadığı, taraflar arasında dostluk olduğu, yalnızca Ermenilerle, Kürtler arasında anlaşmazlık olduğunu ve gereken önlemlerin alındığını bildirir haber.

1. se., ad. 75, cuma, 12 Kanunievvel 1324-1 Zilhicce 1326, s. 13-st.2

215 – ERMENİ SUÇLUNUN CEZALANDIRILMASI

Van'ın Keşişoğlu köyünde bir Ermeninin birini öldürdüğünü ve suçlunun cezalandırılması için gerekenin yapıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 115, Pazar, 25 Kanunsânî 1324-15 Muharrem 1327, s.6-st. 3

216 — YARALAMA

Van'ın Bağlar semtindeki Ermeni mahallesinden geçmekte olan iki kişinin tabanca kurşunu ile yaralandığı ve suçluların soruşturulduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 152, Salı, 3 Mart 1325-23 Safer 1327, s. 14-st.1.

217 — ERMENİ VE MÜSLÜMAN HALKIN BARIŞTIRILMASI

Van Valiliği'nden gönderilen ve Van'da ulemâ, bütün memurlar, askerler, yöneticiler, Ermeni Murahhasa Vekili, Geldani Metropolidi, din adamları ve ileri gelenlerden özel bir kurul oluşturulduğu, önceden yapılan çağrı ile yörede bulunan herkesin çağrıldığı, vatan-
daşların ve memleketin huzuru için herkesin görevini tam ve dürüst yapması ve herkesin verilen buyruklara uyması yolunda konuşmalar yapıldığı, öğütlerin verildiği, taraflar arasındaki yakınlığın bir kat daha arttığını bildirir haber.

1. se., ad. 205, Pazar, 26 Nisan 1325-19 Rebiülahir 1327, s. 1-st.3.

218 — KÜRTLERİN ERMENİLERE SALDIRDIĞI İDDİASI

Van V.'den D.N.'e 1 Mayıs 325 tarihiyle gönderilen ve Ahdamar Manastırı Katagikos Vekili'nin yolladığı ve kazalarda silahlı Kürtlerin Ermeni köyleri ve yolcularını rahatsız ettiklerini, korkuttuklarını, işlerin durduğunu, bu nedenle karakollar kurulmasını isteyen telgrafına karşılık, Vali, Vilayet Meclisi ve Bidayet Mahkemesinden oluşturulan bir mecliste durumun incelenerek: Şimdiye değin Hıristiyan ya da Müslüman kimsenin can, mal ve namusuna zarar gelmemesi, kazada huzuru ve güvenliğin bozulmuş olmaması ve bunun aksi yeterli bir belirtinin bulunmaması nedeniyle başvurunun gerçeklere uymadığını bildirir haber.

1. se., ad. 227, Pazartesi, 17 Mayıs 1325-11 Cemaziyevvel 1327, s. 31-st.1

219 — ERMENİ'LERİ KATLIAM İDDİASI

(bkz.no.138)

220 — NİŞAN VE MADALYA

Van'da Yaramyan Mektebi Müdürü Hamparsum Efendi'ye Osmanlı dilini öğretme ve yayma konusundaki çalışmaları nedeniyle üçüncü rütbeden "Maarif Nişanı" verildiğini bildirir haber.

3. se., nu. 714, Perşembe, 23 Kanunievvel 1326-4 Muharrem 1329, s. 1-st.1.

221 — TOPRAK ANLAŞMAZLIĞI

Bir süredir Haydaranlılardan Mehmet Zeki tarafından gasp ve işgal edilmiş olan Haydar Köyü ile Gevaş Kazasında Kürt ve Ermenilere ait Nekban köyünün Meclis-i İdare-i Vilâyet kararıyla asıl sahiplerine verildiğini bildirir haber.

5. se., nu. 1563, Pazartesi, 12 Ağustos 1329-22 Ramazan 1331, s. 2-st.2

VİRANŞEHİR

222 — ERMENİLERİN ÖLDÜRÜLDÜĞÜ İDDİASI

Londra'dan yollanarak bazı gazeteler tarafından yayınlanan bir telgrafta, Bağdat'ta Musevi'lerin, Viranşehir'de Ermenilerin öldürüldükleri hakkında çıkan haberlerin gerçek olmadığını ve İstanbul ve diğer kentlerde sıkıyönetim uygulamasına başlandığını bildirir haber.

1. se., ad. 23, Cumartesi, 11 Teşrinievvel 1324-28 Ramazan 1326, s. 1-st.2.

YAYIN YASAKLAMA

223 — KIĞI GAZETESİ

Ermenice Kığı Gazetesi'nin gerçek dışı ve yasalara aykırı yayın yapmış olması nedeniyle, yayınının süresiz durdurulduğunu bildirir haber.

1. se., ad. 212 Pazar, 3 Mayıs 1325-26 Rebiülahir 1327, s. 1-st. 1

224 — ROMAN

Büyük bir Ermenistan kurulması amaç ve düşüncesinde olan İhtilâlcî Parti üyesi Aryapar Aryaparyan tarafından Varna'da gazetelerde bölümler halinde yayınlanan ve kitap olarak da yayınlanmış olan "Garampur Jamuc" yani "Kızıl Hediye" İsimli Ermenice romanın halk arasında kötü etki yapması nedeniyle Osmanlı sınırları içine sokulmasının ya da yayınlanmasının yasaklandığını bildirir haber.

2. se., ad. 504, Çarşamba, 31 Mart 1326-3 Rebiülahir 1328, s. 1-st.1

YENİŞEHİR

225 — ERMENİ MAHALLESİNİN TAŞLANMASI

Birkaç Müslüman çocuğun Yenişehir'de Ermeni Mahallesindeki evleri taşlaması ve tabanca atması ile ilgili olarak, bunlardan yedisinin yakalanıp konuşturulduğu ve merkezden bir memur gönderilerek olayın soruşturulduğunu ve gereken işlemlerin yapıldığını bildirir haber.

1. se., ad. 25, Pazartesi, 13 Teşrinievvel 1324-30 Ramazan 1326, s. 1-st. 2

YÖNETMELİK

226 — ERMENİ KATAGİKOSLUK VE PATRIKLİĞİ NİZAMNAMESİ

8. se., nu. 2611, Perşembe, 27 Temmuz 1332-11 Şevval 1334, s. 1-st.2

İlçenin Adı	Yaralı Müsl.	Sayısı Müsl.olm.	Toplam	Ölü	İyileşenler	Bakımdakiler
Adana İlçesi	224	233	457	31	485	41
Tarsus	15	29	44	2	35	7
Hamidiye	48	16	64	5	57	2
Sis	7	26	33	3	27	3
Kars	13	6	19	2	15	2
Osmaniye	27	19	46	1	44	1
Bağçe	6	28	34	—	24	5
Erzin ve Köyleri	108	29	137	1	130	6
Hassa	300	3	6	—	6	—
Haçın	3	15	18	1	12	5
Toplam	751	404	858	46	835	72

EK I : (Takvim-i Vekayi, ad. 277, Salı, 7 Temmuz 1325-3 Receb 1327, s. 13, st. 3.)

Adana Olayları nedeniyle zor durumda kalan yoksul halka dağıtılmak üzere Padişah buyruğu ile Hazine-i Hassâ-i Şahâne tarafından gönderilen giyim eşyasının listesi.

Basma Hırka	72 Aded
Basma Entari	4 ”
Basma hırkalı entari	606 takım
Patiska uçkurlu don	66 adet
Patiska uçkurlu don	1 ”
Patiska kemerli don	968 ”
Yazma yemeni	24 ”
Yazma yemeni	122 ”
Entari	9 ”
Amerikan bezinden gömlek	49 ”
Ağabani taklidi kuşak	8 ”
Patiska tekye	581 ”
Uçkur	130 ”
Pazen uckurlu don	4 ”
Çocuk fanılası	29 ”
Patiska çocuk gömleği	4 ”

EK II : (Takvim-i Vekayi aded 329, Pazartesi, 31 Ağustos 1325-28 Şa’ban 1327, s. 4, st. I.)

KISALTMALAR

Ad. :	Aded
Ayr. :	Ayrıca
Bkz. :	Bakınız
D.N. :	Dahiliye Nezâreti
Mtb. :	Matbaası
Nu. :	Numero
s. :	Sayfa
Se. :	Sene
St. :	Sütun
V. :	Vilâyet
T.V. :	Takvim-i Vekayi

DİZİNDEKİ KONULAR

Adana Olayları	Karaağaç (Isparta)
Anadolu	Kayseri
Amasya	Malatya
Atama, Görevden	Uluş
Alma ve İstifa Haberleri	Nişan ve Madalya Haberleri
Beylân	Serbestî Gazetesi
Bilecik	Siirt
Bitlis	Sivas
Dersim	Tekfurdağı
Diyarbakır	Tekirdağ
Ereğli	Tokat
Erzincan	Urfa
Göç	Uyruk Değişirme
Gümüşhane	Van
Harput (Elazığ)	Viranşehir
Halep	Yayın Yapıklama
İstanbul	Yenişehir
İzin	Yönetmelik

